

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . " 2.—20
za Nemčijo celoletno . . . " 28.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravi prejema mesečno . . . 1.—70

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . " 7.—
za Nemčijo celoletno . . . " 8.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENEČ

Inserati:

Enostolpna petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . " 13
za trikrat . . . " 10
za večkrat primeren popust.

Poročna oznaka, zahvale, osmrtnice itd.:
enostolpna petitvrsta po 18 vin.

Poslano:

enostolpna petitvrsta po 30 vin.

Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vinski red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

„Liberalci na delu“ za deželno-zborske volitve.

Liberalci so se že začeli pripravljati za volitve. Tisti, ki imajo največjo besedo in največja usta, pa najmanj pameti, so seveda najbolj glasni, to so namreč »Danovci«. To so junaki pred vojsko. Današnji »Dan« je že objavil načrt, po katerem se bo vodila vojska in se bodo križali meči. Sicer je stvar jako preprosta, treba je samo nekoliko korajžje. »Dan« pravi namreč, »da ni več nobenega pametnega človeka, ki bi držal s klerikalci.« Samo tisti, »kateremu so se skisali možgani, bo še držal s klerikalci.« Zato ne bo treba velikega napora. »Lampe naj mašuje in dela pokoro, da mu bodo zasigurana nebesa, Zajc naj bode zdravnik, Jarc profesor, in vsi drugi poslanci naj se vrnejo tja, kjer so bili.« Ko bo enkrat ta reč opravljena, se bodo godili naravnost čudeži. »Gluhi bodo slišali,« pravi »Dan«, in »slepi bodo spregledali.« In potem pride tisti veliki čas, »ko bo klerikalizem padel in vstalo Slovenstvo.«

Takrat vstanemo, se rešimo klerikalnega jarma in gledali bomo lepšo bodočnost. Tako se govori. Ta bojna proklamacija je jako poetična in kaže, da na Slovenskem ni še izumrla poezija. Oj ljuba Kranjska dežela, ti drija, ti drija, tom, tom! Kaj pa stari pri »Narodu«? Slabo razpoloženje! Sicer pa, kdo bo vriskal, če gre ves polomljen iz vojske. Cicero je na stara leta študiral filozofijo, liberalci pa premišljajo »dneve, ki so bili.« »Narod« je včeraj kratko zabeležil, da liberalcem »ostane teh šest let klerikalnega gospodstva na Kranjskem bolj v spominu kakor nekdanje turške vojske ali časi kuge.« Treba bo torej napraviti sčasoma nekaj političen muzej, da se shranijo zgodovinski spomini na te strašne čase. Po končanih deželnozbornih volitvah se bo sešla liberalna komisija, da bo te spomine odbrala.

Komur rojé po glavi take misli, mu seveda volilni boj ni všeč: »Hitro je šlo, izredno hitro, razpustni dekret je že objavljen.« Kaj bo, kaj bo! »Duhovniki se lahko vsak čas posvete agitaciji, župani so dresirani, vse drugo poskrbe pismouki barona Schwarza.« Pogled v bodočnost je neizrečeno žalosten, »naprednjaki nimajo agitatorjev, nimajo občin v rokah in v tako kratkem času se ne morejo pripraviti za volitve.«

Tako je, odgovarja »Dan«. Vrag vas

more vzeti, »ker se je pasla po deželi in po mestih lenoba in brezbržnost in smo držali roke navskriž, kakor ljudje, ki nimajo programa.« Dr. Tavčar bo pa dejal: Jajce več od pute vé!

Oglasili so se tudi socialni demokratje. Jutri zvečer ima »Deželno zastopstvo« jugoslovanske socialne demokracije svojo konferenco, v kateri bodo napravili načrt za prihodnje volitve. V tej seji bodo tudi narisali klerikalnega vraga in ilustrirali velikanske zasluge socialne demokracije za kranjsko deželo. Sicer pa govore v »Zarji« zaenkrat samo o »denarjih« (tega namreč »Zarji« zmerom manjka) in pa o »nosovih«; te imajo socialni demokrati zadnje čase jako dolge, kar bi vedela lepo povedati tržaška »Edinost«. Deželo Kranjsko bodo pa začeli »not jemati« prihodnjo nedeljo, in sicer od treh strani, od Glinc, Jesenic in Tržiča. To so socialnodemokratski forti, pa še ti precej slabi!

Na Balkanu.

Danes je preteklo nekaj dni več kakor eno leto, kar so Bulgarija, Srbija, Crna gora in Grčija napovedale Turčiji vojsko in je kralj Nikita, prekrižavši se, sprožil prvi top proti turškim postojankam. Ne dolgo in Evropa je čula o prvih velikih zmagah pri Lozengradu in Kumanovu. Vojska je bila že takrat odločena v prilog krščanskim zaveznikom.

Rezultat te vojske pa si je takrat ves svet mislil precej drugače, nego stoji danes pred nami. Balkanski problem se je takrat smatral skoraj izključno kot slovanski problem. Bulgari in Srbi so bili natančno domnjeni in Grki so igrali nasprotni tema dvema državama le postransko vlogo, na Rumune pa še nobeden mislil ni. Zdelo se je več kakor gotovo, da Bulgarija dobi skorej vso Makedonijo in Trakijo, tako da bi gospodovala nad večjim delom vardarske doline in Egejskim morjem ter se pri Ohridi dotikala Albanije, imajoč v rokah tudi pot do Adrije. Bilo bi le vprašanje nekaj desetletij, kdaj bi bila Bulgarija po tej osnovi nekako naravno postala gospodar skoraj celega Balkana.

Ko pa je po padcu Odrina, oziroma po provizoričnem, v Londonu sklenjenem miru štirih zaveznikov s Turčijo prišlo do likvidacije vsega evropskega turškega cesarstva, izvzemši carigradsko okrožje in Dardanele do črte Midia—Enos, se je pokazalo, da Srbija ni voljna držati se svoje pogodbe s Bulgarijo in da si je v svojo svrhu zagotovila pomoč Grčije. Obenem sta pa obe ti državi pritegnili v svoj krog Rumunijo, ki je povečanje Bulgarije itak le

nerada gledala. Kar se tiče velesil, so ostale ves čas nevtralne, vendar pa se more reči, da je Bulgarijo odkritosrčno podpirala le Avstrija, dočim so velesile tripelentente pod vodstvom Rusije simpatizirale s Srbijo, Grčijo in Rumunijo pa sta bili celó tako srečni, da sta v prijateljstvu z njo tekmovali Francija in Nemčija.

Po danes še nepojasnjenih vzrokih je prišlo sredi pogajanj do vojske, v kateri so tri balkanske države Bulgarijo prisilile do bukareškega mira, ki je Makedonijo razdelil med Srbijo in Grčijo in Bulgariji pustil razum prav neznanega dela Makedonije le Trakijo, ji pa odščipnil skoro celo Dobrudžo, katero je anektirala Rumunija, ki v tej celi drugi balkanski vojski ni ene kaplje krvi prelila.

Medtem se je vzdignila Turčija. Nastala je tretja balkanska vojska, v kateri pa orožje sploh ni prišlo do besede, ampak so se Bulgari morali s Turki kar vvesti k zeleni mizi, da rešijo, kar se rešiti dá. Morali so Turčiji vrniti Odrin in sploh vse ozemlje vzhodno od Marice. Bulgarija pa je skušala s Turčijo skleniti zvezo, da popravi zlokonobno srečo, in ta načrt ni bil napaden. Turčija naj bi napadla Grčijo, Srbijo bi Bulgarija zadrževala, obenem pa bi se v Albaniji zanetila vstaja, ki bi Srbom dala čez glavo opravlja.

Kakor stoji stvari danes, se zdi, da se ta načrt ni dal uresničiti. Stvar je tudi komplicirana, ker bi se bržčas Turčija in Bulgarija težko pogodili, kako novi plen medseboj razdeliti, končno pa bi se ne Srbija, ne Rumunija ne dali zadrževati, da ne intervenirata, kajti kakor hitro bi Solun postal turški, bi ves balkanski problem zadobil zopet novo lice. Do četrte balkanske vojske saj zdaj torej po vsej priliki ne pride.

Kaj prinese bodočnost, se ne dá predvideti. Na vsak način balkanski problem ni več samo srbsko-bulgarski problem, ampak imamo opraviti zdaj tudi z močno Grčijo in Rumunijo in tudi Turčija ter Albanija bosta imeli svojo besedo. Avstrijski državniki pa bodo morali jako pazljivo slediti razvoju stvari na Balkanu, kajti od tega je za našo monarhijo vse odvisno.

Goriški deželni zbor.

Gorica, 13. oktobra 1913.

Manjka poslanec Miklavč. Zapisnik se topot prečita samoslovensko. Poleg nujnih prošelj za podpore je naznanjen nujni predlog poslanca Mikuža za nakup ribolovnih pravic v Idriji; dalje predlog poslanca Grčiča za dovolitev 25 % prispevka za cesto Krajna vas — Pliskovica — Vel.

dol—Buje. Med interpelacijami je navesti: poslanec Rojec interpelira naučnega ministra radi imenovanja profesorjev na goriških gimnazijah, Kovač radi telefonske zveze med Gorico in Avjodvščino, dr. Gregorčič pa radi imenovanja članov v zdravstveni svet in radi neizplačane odškodnine bratoma Krivec iz Slapa za svet, odstopljen za cesto.

Nato se preide k dnevnemu redu.

Za odobritev stenografskega zapisnika se izvolijo 4 poslanci: Fon, Dominko, Piccinini in Pinausig. — Pravnemu in fin. odseku se izroči poročilo deželnega odbora o jubilejnih nagradah za pospeševanje kmetijstva. Sprejme se resolucija za most čez Sočo pri Gradišču; odobre se razna povišanja dež. uradnikov. — Finančnemu odseku se izroči proračun za leto 1914. raznih ustanov in zalogov ter obračun istih za leto 1912. Prošnja Andreja Močnika iz Cerkna za podporo za izboljšanje pašnikov na »Ostavniku«, za zgradbo napajališča in pastirske kočje se odstopi dež. odboru, da pride zopet na vrsto v prihodnjem zasedanju. Enako se zgodi s prošnjami županstva Tolmin za kanalizacijo v Lubinju, županstva Šmarje za kapnico v Stegovcih in za vodovod v Potokih ter s prošnjami Fr. Mikulin iz Medane za prevzetje bolniških stroškov ter Marije Bras iz Žage za plačilo stroškov v umobolnici.

Zavrnejo se še razne druge prošnje, nakar se sprejme zakonski načrt, s katerim se oni kos ceste, ki veže dovozno cesto na postajo Rihemberg, in cesta Komen—Rihemberg sprejme med skladovne.

Poslanec Fon nato utemeljuje svoj predlog, naj se vinogradnikom, ki so dobili brezobrestna posojila, podaljša rok za vračanje istih. Poudarja, da so zadnje slabe letine ponekod vinogradnike spravile skoro na rob propada. Poudarja, da je to vprašanje težavno. Ne protivi se temu, če se njegov predlog kaj izpremeni, le da se ohrani namen predloga. O tem predlogu se razvije dolga debata, v kateri se je pojavilo polno dodatnih predlogov. Piccinini je predlagal, naj se obenem sklene, da se pospeši izplačevanje brezobrestnih posojil. Dr. Pettami pravi, da gre večina brezobrestnih posojil v slovenski del, naj se pa skrbi tudi za laški del s posojili za izboljšanje pašnikov, dr. Gregorin doda, naj se za pašnike ne skrbi le v laškem delu, ampak tudi na Krasu.

Poslanec Fon poudarja, da ga veseli, ko vidi, da je zbornica zavzeta za njegov predlog. Glede podelitve brezobrestnih posojil vé on najbolje, kako se tukaj počasi postopa. Če je dežela ali država že intabulirana na posestvu, ljudje pa vseeno

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušček, poslovemil dr. Leopold Léonard.

(Dalje.)

»Prosim in zahvalim, vedel sem, da ima gospod Revski dobro vino, radi tega nisem pil pri Zveličevi, dasi ravno je prosila.«

»Kako bo pa s cerkvijo, gospod glavar?« je rekla gospa, »ne bom mogla nikamor k maši, ako ne bo popravljena pred jesenjo.«

»Hm... bom videl, bom pogledal.« »Saj je tako blizu, gospod glavar,« je spregovoril gospodar, »velim napreči konje in sam glavar se bo lahko prepričal, da je treba poprave.«

»Ali me gospod Revski že odganja,« se je nasmehnil.

»Kaj še, jako mi je prijetno in zahvaljujem od srca, da nas je gospod obiskal.«

»Vsiem se zvečer s hladom v mesto, med tem pa zaigrajmo vinta, ker smo ravno trije.«

¹ Igra na karte.

»Jaz ne igram na karte,« je rekel Tadej rezko.

»Čuden človek... toraj vi ste samo za dekle, za gospodično, in imate jo v bližini, takoj za mejo.«

»Ali tudi take reči sporočajo stražniki?« je vprašal porogljivo, »bilo bi boljše, da bi skrbeli za red in varnost.«

»Pri nas je ljudstvo mirno, toda nekateri, ki šuntajo kmete,« je govoril z navidezno mirom, »in poznam jih.« pogledal je na Tadeja, »ali veste gospod Revski, Friderik Antonovič Kornweit mi je rekel, da zasleduje propagando in ji je že na sledi.«

»Za to je pa orožnik,« je zamrmral Tadej.

Gospodiinja je nekoliko pobledela, a boječ se tako polzkega pogovora, je vstala:

»Morda bi šli v sosednjo sobo na črno kavo.«

»Prijetno nam je tudi tu, madame, toda ako velevate, pa gremo.«

»Mesto kave,« je rekel gospodar, »pošljí nam vina v kabinet, kaj ne, gospod glavar?«

»Jaz se strinjam z vsem, hočete vina, dobro, naj bo vino..., in zaigrajmo piket. Kaj?«

»Dobro, ako gospod glavar želi.«

»Toda ne pozabi cerkve.«

»Dobro, dobro,« glavarju je pa de-

jal, ko ga je spremljal v kabinet: »Zena me tako muči s to cerkvijo, a ženske ne vedo, da so težave.«

»Jaz od moje strani bi dal dovoljenje, zlasti ker gospod za to prosi, toda gospod ve..., gubernator.«

»Da, da, to, povzroča stroške,« in ko sta stopila v kabinet, je potegnil iz predala načrt in proračun: »vse je gotovo, gospod glavar, koliko je pa treba za stroške dovoljenja?«

»Hm... gospod veste, gospod Revski, takšenle Čujkov, ravnatelj gubernatorjeve pisarne, ne vzame manj kot petdeset, no, in pot. stroški tam, brez stotaka ne grem..., in to še ni veliko, jaz sem verski človek in kaj bi odiral cerkev...,« opazil je pa mimogrede, da je zahteval premalo iz dostavil je: »dvesto rubljev in izposlujem dovoljenje.«

»Velja gospod glavar,« in gospodar je hitro dal roko, kot bi se bal, da ne bi še podražil, »kdaj pa bo?«

»Hm... takole za mesec.«

»Toraj lahko stavbene potrebščine že sedaj vozimo skupaj, stvar je dogovorjena in gotova.«

»Da, a stroški?«

»Za sedaj dam stotak, drugi stotak pa, ko dobimo dovoljenje.«

»Ali mi gospod Revski ne zaupa, ali kaj?«

»Zdaj je žetev, gotovina gre nepre-

nehoma, a nikdo še ni dal nič... naravnost nimam denarja pri hiši; a gospodu glavarju zaupam, kot sebi.«

»Vi ste previden človek, toda pošten, toraj vam verujem...,« in spravi je ponujeni stotak.

Lakaj je prinesel vina in priredil mizico za igranje na karte, glavar je pa zadovoljen vsled dogovora sedel na mehki stol in izpustil kolobar dima:

»Vaš sin, gospod Revski, je čeden fant, razumen, toda on je »djerskij«, po vaše država in naj bo daleč od poljske propagande.«

»Saj nima nič podobnega v glavi..., ima še dva izpita na vseučilišču.«

»Vidite, jaz nisem bil na vseučilišču..., a vi gospod Revski, ali ste bili?«

»Nisem bil,« je odvrnil iz uljudnosti.

»No, in jaz sem dober človek in vi tudi, gospod Revski. Vseučilišče samo meša glave mladim ljudem in potem je lahko z njimi slabo.«

»Mizica je pripravljena,« je spregovoril lakaj, »ko sta sedla, je postavil kozarce k igralcema in šel ven. Ko je pa srečal gospo, je rekel tajno:

»Prosim jasna gospa, gospod grozi našemu gospodiču, pravi, da je predz..., naj se ne peča s propagando..., ker more slabo končati.«

še nimajo denarja v rokah. Letos je bil pa vzrok počasnosti drugje. Pri nekem glavarstvu je bil lani dotični gospod, ki ima v roki to reč, poklican k vojaški vaji, ki je zanj trajala osem mesecev. Zato je poročilo zaostalo in z njim rešitev za celo deželo. Predlog pa je nujen.

Posl. Furlani pravi, da bo nujnost tega predloga še bolj podkrepil. On je v »Goriškem kmetijskem društvu« predlagal, naj se prošnje za brezobrestna posojila kaj rešijo. Na tistem zboru je bila zastopana dežela in vlada. Pa vključ njegovemu predlogu in navzočnosti zastopnikov dežele in vlade se še ni nič ukrenilo.

Z ozirom na to, ker je dr. Pettami v svojem govoru omenjal razliko med slovenskim in laškim delom dežele, poudarja dr. Podgornik, da se je v Furlanijo več dalo.

Dr. Pettami pravi, da ni hotel nič očitati, nasprotno želi bratskega sodelovanja.

Furlani pravi, da ga veseli, da je Pettami govoril o bratstvu. To besedo on srčno pozdravlja. Če bomo bratsko sodelovali, bo to dobro le za deželo. Najboljše bo, da povsod delamo bratsko. Če ne bomo edini, nam preti polom.

Nato se je finančnemu odseku izročil Fonov predlog, dodatni Piccininijev pa deželnemu odboru.

Mikuž predlaga nujno, naj bi dežela kupila pravice ribolova v Idriji. Sedaj je to last hotelirja Čermela z Bleda, ki to pravico prodaja. Hoče jo kupiti neki Dunajčan. Če ne kupi dežela, bo kupil tujec. Dr. Cesciutti pravi, naj se stvar premisli in pretehta, če se to deželi izplača. Naj gre odseku. Dr. Franko pripoveduje, da je Čermel v denarnih stiskah in rabi denar takoj. Stvar stane 12.000 kron, ki so za Dunajčana bogatela. Zato naj se poveri deželnemu odboru, da to stvar vzame v roko in ukrene po svoji vesti.

Mikuž pravi, da je on izvedel za kupčijo od župnika Kleindiensta. Priporoča nujnost. Pri glasovanju propade nujnost.

Laški krščanski socialc Ponton predlaga nujno povišanje obrestne mere pri deželnem hipoteknem zavodu. Se odda odseku.

Protiv krivici naučne uprave radi gimnazij v Gorici.

Poslanec Rojec nato stavi na naučnega ministra naslednjo interpelacijo:

»Po dolgih bojih od naše strani se je končno doseglo, da smo dobili goriški Slovenci eden srednješolski zavod. Med tem ko so rastle drugod srednje šole kakor gobe po dežju, ni imela poprej večina prebivalstva naše dežele nobene srednje šole. Hvaležni smo za to, kar smo dobili, kljub temu, da bi morali to dobiti že pred leti in leti, in kljub temu, da se je vitalnim potrebam prebivalstva le v majhni meri ugodilo. Toda svečano moramo protestirati proti načinu, kako se je slovenska gimnazija kreirala. Nam je bilo seveda jasno, da bodo Nemci trdili, da je stara gimnazija nemški zavod in da bodo vsled tega potisnili iz njega vse, kar je slovenskega. Ta »nemški« zavod šteje danes okoli 521 učencev, med temi samo 50 Nemcev, to je 13% vseh dijakov, in še ti se rekrutirajo iz priseljenih uradniških, častniških in morda železničarskih družin. Ali da bodo s slovenskim učnim osebjem tako naravnost brutalno postopali, tega nismo pričakovali.

Slovenski profesorji prejšnje c. kr. gimnazije so bili brevi manu premeščeni na nov zavod, ne da bi jih kdo vprašal. V drugih kronovinah, kjer se še ustavno vlada, premeste profesorje proti njih volji le na podlagi disciplinarne preiskave.

Toda še več!

Na stari gimnaziji je bil nameščen provizoren učitelj za matematiko, ker je ordinarij tega predmeta bil imenovan okrajnim šolskim nadzornikom.

Protiv predlogu deželnega šolskega sveta je naučna uprava premestila na slovensko gimnazijo stalnega kakor tudi provizornega učitelja, ki je prišel na zadnji zavod zopet le kakor provizorni, in sicer iz edinega razloga, da se je izpraznilo na stari gimnaziji sistemizirano mesto za matematiko. To mesto se je zopet brez razpisa podelilo — kajpada Nemcem, dočim bi je bil moral dobiti Slovenec, ako bi se bilo razpisalo.

Tako bi bil zavod srečno »očiščen« slovenskih elementov.

Ampak ostal je še c. kr. ravnatelj. Tudi ta je moral iti, da bodo gospodje popolnoma »med seboj«. Nikdo nam ne bo mogel očitati, da pretiravamo, ako rečemo, da ravnanje naučne uprave nasproti gosp. Bezjaku presega naravnost vse meje najnavadnejše dostojnosti.

C. kr. ravnatelj državne gimnazije, vladnega svetnika, priznanega in od vseh strani hvaljenega šolnika dr. Bezjaka so kar čez noč, ne da bi ga bili zato vprašali, odstavili od tega mesta in so ga ponižali na mesto »interimističnega« voditelja slovenske gimnazije.

Najmlajšemu hlapcu povemo, kaj je zakrivil in mu potem damo slovo — naučna

uprava postopa na drug način proti osebi tolikega ugleda kakor je dr. Bezjak.

Mi dobro poznamo c. kr. osebo, ki je v tej stvari spletkarila, vidimo pa tudi, da se naš deželni šolski svet od naučne uprave bagatelizuje in proti temu moramo kar najodločnejše nastopati.

Zato vprašamo Nj. Prezvzišenost g. ministra za uk in božičastje:

1. Kako opraviči učna uprava imenovanja profesorjev na slovenski gimnaziji v Gorici.

2. Kako opraviči svoje postopanje nasproti vladnemu svetniku dr. Bezjaku.

3. Kako opraviči svoje germanizatorično delovanje na šolskem polju na Goriškem.

4. Kako opraviči bagateliziranje c. kr. dež. šolskega sveta?

Požar Volturna.

O strašnem požaru ki je uničil izseljeniški parnik Volturna, so došla sledeča poročila:

Ostanke Volturna iščejo, da jih razstrele.

Angleško mornariško ministrstvo je ukazalo oklopni križarici Donegoel ki je pri Lamlashu zasidrana, da naj poišče ostanke Volturna in jih razstreli, ker so ostanke nevarni ladjam.

Carmania z rešenci v pristanišču.

Reuter poroča, da je došel parnik Carmania, ki je Volturnu prvi prihitel na pomoč, 13. t. m. popoldne v Fish-guard.

Poročila o nesreči si nasprotujejo.

Pariški listi objavljajo poročila rešenih potnikov Volturna, ki si zelo nasprotujejo. Eni trde, da so mornarji izgubili glavo, drugi pa poročajo, da so mornarji skrbno reševali potnike. Izjavlja se, da ni rešeno poročilo, da je moral kapitan z revolverjem kurjače prisiliti, da niso v rešilne čolne poskakali; kurjači so marveč do zadnjega trenutka vztrajali. Pet mornarjev je še, ko so že stopnice gorele, vdrl v shrambe, da so preskrbeli živila potnikom.

Koliko oseb so rešili in koliko jih je ponesrečilo.

Newyorški listi poročajo, da je družba »Uranium« potom brezžičnega brzojava obveščena, da je bilo rešenih 485 oseb, med njimi 25 mož posadke; življenje je pa izgubilo 76 potnikov in 86 mož posadke. Ladja »La Touraine« je rešila 16 Avstrijcev, 12 Rusov, 7 Nemcev, 1 Bolgara, 2 Italijana, 1 Rumuna, 2 Nizozemca. Iz Budimpešte se poroča, da je bilo na Volturnu tudi 180 ogrskih izseljencev. Daily Mail poroča, da se je na Volturnu vozilo v kabinah 24 oseb, v medkrovu 540, posadka je štela 93 oseb; skupaj torej 657 ljudi. Rešenih je 521, ponesrečilo jih je pa 136.

Kaj pripoveduje rešeni potnik o nesreči.

Nemec Walter Trintepol, ki se je z Volturnom vozil, skočil v morje in več ur plaval, predno so ga rešili, pripoveduje o nesreči: Do četrtega ob 6. uri zjutraj je šlo vse dobro, ko smo začeli znamenje, da gori. S postelj so nas spravili in poslali na krov. Med nas so razdelili rešilne pasove in nam povedali, da mogoče požar kmalu zaduše, a da kapitan sodi, da je najboljša, da smo vsi z rešilnimi pasovi preskrbljeni. Ženske in otroci so bili zato vsi prestrašeni in so mlo plakali. Požar je pa postajal vedno hujši. Kmalu smo videli, da gore tudi notranji prostori ladje. Okolu 10. ure je ukazal kapitan, da naj se izpuste v morje čolni. Kapitan kakor tudi častniki, večinoma Angličani, so se vzorno obnašali. Obžalovati pa moram, da se je moštvo, večinoma Nemci in Belgijci, nedostojno obnašalo. Kakor da so znoreli, so letali okoli in moštvo je mislilo, da mora biti prvo rešeno. To je zmešnjavo še povečalo. Prvi častnik je poveljeval prvemu čolnu. Ukazano je bilo, da naj se izpuste v čoln le ženske in otroci, a kljub povelju je bilo največ moških v čolnu. Ko so čoln izpuščali v morje, je tako močno zadel na ladjo, da se je razbil in so vtornile vse osebe, ki so se v čolnu nahajale. Moštvo je medtem poizkusilo izpustiti drugi čoln v morje. Ko je prvi stevard vrgel nekoliko živeža v čoln, je prvi skočil vanj. Tudi v tem čolnu je bilo več moških kakor žensk. Morje je bilo zelo nemirno. Tudi ta čoln se je razbil in so utonili vsi, ki so se v njem nahajali. Pripravili so še tri čolne, a ni bilo več reda. Vrvi so se potrgale, in ljudje, ki so se v njih nahajali, so padli v morje, kjer so utonili. Ostale vrvi so porezali, tako da niso mogli nobenega čolna več v morje izpustiti. Ko smo zagledali Carmanio, smo si rekli: Vsi smo rešeni! Kurjači in nosači premoega so prišli od spodaj na krov in se branili iti zopet na delo nazaj. Kapitan je potegnil revolver in jim zaklical, da

morajo na svoje mesto. Kmalu po tem so morali delo prekiniti, ker se je požar že razširil do prostorov, kjer so se nahajali stroji. Ko smo zagledali Carmanio, je kapitan ukazal, da stopijo ženske in otroci na eno, moški pa na drugo stran krova. Končno je moral tudi kapitan zapustiti svoje mesto na poveljniškem mostu, ker je most že tudi prišel tleti. Ženske so plakale in se smejale. Postale so histerične. Krov je postajal vedno bolj vroč; na kar pa ni pazili nismo. Trintepol je pokazal, ko je to pripovedoval, častnikarju svoje čevlje; na katerih so podplati na pol že pregoreli in pristavil: »Ne morem se na to spomniti, a bilo je strašno.« Ko je švignil plamen skozi krov, so pričeli moški in ženske kričati, ter se objemati; drugi so pa bili popolnoma tihi. Ko so počili parni kotli, se mi je zdelo, da storim prav, če skočim v morje, ker znam dobro plavati. Nek angleški potnik in en mož posadke sta se mi pridružila. Prvi sem skočil raz krov v morje; onadva pa za menoj; videl nisem nobenega več. Plaval sem proti nemškemu parniku; a nihče me ne vidi in ne čuje. Ko sem približno eno uro plaval, me zadene svetloba metalca luči. Kako so me iz morja potegnili na krov, ne vem. Ko so Trintepolu povedali, da so po kapitanovem poročilu izpustili v morje šest čolnov, a da sta mogla le dva odriniti, je rekel: »To se ne vjema. Ves čas sem stal blizu in sem vse videl. Noben čoln ni mogel odplavati.« Tako pripoveduje Trintepohl. — Grozo katastrofe poveča še dejstvo, ker so ob rešitvi člane posameznih rodbin popolnoma raztrgali in jih razdelili na več ladij, tako da se člani ene in iste rodbine vozijo deloma v Evropo in deloma v Ameriko. Nihče ne ve, kaj da je z njegovimi svojci, če še žive ali ne. — Newyorški župan je prevzel predsedstvo odbora, ki prireja zbirke za tiste, ki so katastrofo preživeli.

Notranje politične zadeve.

Vojaške zahteve rešene. — Nova velikanška korupcija na Ogrskem odkrita. —

Nemško-češka spravna pogajanja.

Včeraj se je končno sklenil dogovor obeh vlad z vojno upravo z ozirom na sklepe zadnjega skupnega ministrskega sveta in obsega že tudi vse podrobnosti, ki se parlamentoma predložijo. Prvotno je vojna uprava toliko zahtevala, da sta se oba finančna ministra ustrašila in dokazala, da ne moreta ustreči. Vojna uprava je morala svoje zahteve trikrat predelati. Zadnji predlog se je po obeh vladah sprejel. Prva predloga obsega povišanje rekrutov, druga vprašanje podčastnikov, tretja tiče mornarice. Kakor poroča »Neue Freie Presse«, se poviša število rekrutov skupne armade vsako leto za 20.000 mož, avstrijske deželne brambe za 9000 in ogrske deželne brambe za 7000; skupaj torej 36.000 rekrutov več kakor dozdaj. — Dva ogrska opozicijska lista sta odkrila novo korupcijo na Ogrskem. Pred kratkim ustanovljena »Splošna prometna akcijska družba«, ki je otok Margareta najela, hoče na otoku ustanoviti igralno banko. Pogodila se je z Lukacsem, ki je obljubil, da potrdi pravila banki l. 1914. spomladi. Družba je takoj vplačala v blagajno vladne delovne stranke 1 in pol milijona kron; a tudi vplivne člane stranke je z več sto tisoč kron podkupila. Tiszi je bila ta pogodba znana; tudi državni tajnik ministrskega predsedstva Jeszenszki je izjavil, da potrdi spomladi 1914 pravila. Ko se je pa družba pred kratkim na Tiszo obrnila, je izjavil, da ne more ničesar storiti; ravno to je družbi izjavil tudi sedanji notranji minister Sandor; a vladna stranka družbi 1 in pol milijona ni vrnila. — Glede na češko-nemška spravna pogajanja poroča korespondenčni urad, da se prično pogajanja s češkimi strankami v sredo ob 10. ure dopoldne, z zvezo nemških poslancev ob 4. uri popoldne, z veleposestvom pa v četrtek ob 4. uri popoldne.

Giuseppe Verdi.

(K stoletnici rojstva velikega umetnika, 10. oktobra.)

V četrtek, 10. oktobra, je minulo 100 let, kar se je rodil veliki umetnik skladatelj Giuseppe Verdi. V življenju tega velikega umetnika je igral mnogokrat slučaj važno vlogo. Samo vsled srečnega slučaja je Verdi, sin gostilničarja z malim premoženjem, ostal pri življenju. Roncole, rojstni kraj Verdijev, nedaleč od mesteca Busseta v Parmii, je leta 1814. občutilo vso grozo tedanjih bojevitih časov. Besne tolpe koalicioniranih čet so neusmiljeno morale deco, žene in starce. Pravi čudež se je zgodil, da se je mladi Lujizi Verdi z njenim sinčkom posrečilo skriti v cerkveni zvonik, kjer je ostala toliko časa, da so vojaki odšli. Tako se je rešil Verdi. Ravnotako se je le slučajno odkrila muzikalna nadarjenost Verdijeva.

Vaška mladina v Roncolah je bila v veselem vznemirjenju. Po ozkih vaških

ulicah hodi star, invalidski goslač, ki igra pred hišami vesele pesmi ter razveseljuje vaško mladino s svojimi šalami. Najbolj ga je občudoval mali Beppo Verdi. Pirinil se je čim bližje je bilo mogoče do starca, gledal pozorno kretnje njegovih rok ter poslušal z otroškim navdušenjem njegove glasove. Končno je goslač opazil malčka in se začel z njim razgovarjati. Po razboritih in navdušenih odgovorih je sklepal stari, da je v dečku znaten muzikalen talent ter je opozoril njegove starše, da naj za časa store kaj za izobrazbo tega brez dvoma nadarjenega dečka. Starši pa so smatrali vse to za prazno bajko in niso polagali na besede prosjaka starca nobene važnosti. Popolnoma drugače pa je bilo z malim Beppom. Edine njegove misli odslej so bile, kako bi se naučil glasbe in kako bi dobil od roditeljev dovoljenje za to.

Že tedaj se mu je stvorila v mladi glavi misel, da mora postati glasbenik. A da je v resnici to postal, se je imel zahvaliti samo — zausnič domačega župnika. Beppo je bil namreč ministrant v mali vaški cerkvi, toda njegove misli so se mnogo bolj bavile z orglami in korali kot pa s službo božjo. Neke nedelje se je med ministranjem tako zatopil v poslušanje orgel, da je popolnoma pozabil na svojo dolžnost, dokler ga ni krepka župnikova zausnica zopet spravila na ta svet. Zausnica je bila tako jaka, da se je mali Beppo prekucnil po stopnicah pred oltarjem. Sramota vsled tega dogodka in posmehovanja tovarišev ga je tako ogorčilo, da je pričel krčevito plakati in so ga morali odpeljati domov. Dobri oče ga je umel kmalu pomiriti z obljubo, da mu hoče izpolniti največjo željo, to je kupiti spinet. Mali Beppo je namreč izvedel, da ima neki duhovnik v okolici tak instrument, ki bi ga hotel poceni prodati. Večkrat je sprivil to stvar doma v razgovor, a ga niso hoteli prav razumeti. Sedaj pa, da bi mu odkodovali prestano nesrečo, se je odločil oče žrtvovati del svojih malih dohodkov za ta instrument. Stari organist v Roncolah, Baisstocchi, ki ga je učil igrati na spinet, je moral končno izjaviti Verdijevim staršem, da so njegovi osnovni nauki popolnoma izčrpani in da mladega učenca ne more ničesar več naučiti. Spineta, na katerem je Verdi započel svoje študije, hranijo še sedaj v Verdijevem muzeju v Santa Agati.

Kljub izredni nadarjenosti ni bil Verdi, kakor znano, sprejet v milanski konzervatorij. Iz katerih razlogov, se to še do danes ni moglo dognati. Zelo pa je zanimivo, kako se je Verdi osvetil ravnatelju konzervatorija, Francescu Basilyju, izvrstnemu muzikalnemu teoretiku, za to neuslugo. Basily je prišel nekega dne k Verdijevemu učitelju, kapelniku Lavignu, v posete ter mu potožil, da pri izpitu organistov niti eden od 28 kandidatov ni bil v stanu pravilno razviti neko terno za fugo, ki jo je on dal. Lavigni je zahteval to terno ter jo dal prisotnemu Verdiju, da jo takoj izdela. Verdi je v kratkem času izvršil nalogo ter pokazal izdelek Basilyju, kateremu je tako ugajala, da je večkrat rekel: »Dobro,« »zelo dobro,« »izvrstno.« Samo z dvostopnim kanonom na koncu, ki je bil sicer zelo lep in duhovito izdelan, ni bil popolnoma zadovoljen. Vprašal je mladega Verdija, kakaj je pravzaprav ta kanon napisal. »Vaša tema,« je odvrnil Verdi zardevši, »se mi je zdela nekoliko suha. Zato sem hotel, da jo z dodanim dvostopnim kanonom napravim malo bogatejšo.« Kmalu po tem dogodku je Verdi dosegel na Scali v Milanu svoj prvi triumf, ki ga je dvignil za vse čase v vrste največjih skladateljev.

Prvi znatni preobrat v življenju mladega mojstra je učinila smrt njegovega učitelja Provesija, v kolikor je bil kot njegov naslednik pozvan na voditeljsko mesto glasbenega društva v Bussetu. Spominjajoč se na dobroto in podpore, ki mu jih je svoje čase izkazalo mesto, je menil, da se mora odzvati pozivu. Njegov mecen, bogati trgovec Antonio Barezzi je priredil s svojimi prijatelji mlademu mojstru prirčen sprejem, vendar je Verdi po triletnem delu ostavil to mesto, ogorčen vsled nekih političnih, reakcionarnih nasprotstev. Vrnil se je v Milan. V Bussetu je med tem časom poročil hčer svojega protektorja in zložil dve operi: »Rocester,« ki se ni nikdar izvajala, ter »Oberto, conte ni S. Bonifacio,« ki je bila izvajana v Milanu l. 1839. in ki ni imela bogvekakakega uspeha. Ta opera je kmalu izginila z gledališčnih desk.

Vendar se je našel kmalu globokejši poznavalec gledališča, impresarij Morelli, ki je odkril v tem neuspelem delu poteze, iz katerih je sklepal, da tiči v mladem skladatelju neobičajen dramatičen talent. Morelli je poveril nato Verdiju nalogo, naj napiše komično opero: »Kralj enega dne« ali »Lažnjivi Stanislav.« To naročilo pa je zadela zelo žalostna usoda, kar je Verdiju sredi dela umrla žena in dvoje otrok, in jasno je, da sta ga v takem duševnem razpoloženju in bolesti zapustila fantazija in veselje do ustvarjanja. Opera je doživela popoln fiasko. Toda Verdi ni izgubil poguma, temveč se je za nekoliko časa odtegnil in medtem stvoril delo, ki je njegovo

ime naenkrat napravilo znano in slavno. Bil je to »Nebukadnezar« (Nabucco), čegar tekst je napisal Solero. Dne 2. maja 1842. je bila prvič izvajana ta opera na milanski Scali z velikim uspehom.

Leto dni za tem so izšli v Milanu »Lombardi v prvi križarski vojni« in leta 1844. v Benetkah »Ernani«. S tema svojima deloma si je Verdi izvojeval pri svojih rojakih slavo takasnega največjega opernega skladatelja. Niz nadaljnjih oper je dosegel manjši uspeh. Prednašana je bila še leta 1844. v Milanu »Giovana d'Arco« in v Neapelju »Alzira«, leta 1846. v Benetkah »Attila«, leta 1847. v Florenci »Macbeth«, v Londonu »I masnadieri« (Razbojniki) in v Parizu pod imenom »Jerusalem« predelani »Lombardi«. V oktobru 1848. so uprizorili v Trstu opero »Korsar«, leta 1849. v Rimu »Bitko pri Legnanu«, v Neapolju »Lujza Miller« in leta 1850. v Trstu »Stiffelio«. Ta dela spadajo v prvo umetniško periodo Verdijevo.

Značilno je za Verdija, da je pri iskanju predmetov za svoje opere zelo rad posegal po dramah, v katerih se posredno ali neposredno slavi borba poštenih proti nepoštenim. Vsekakor ga je pri tem zanimalo kolikor toliko socialno - politično ozadje, kakor dramatično jedro. In ravno ta poteza dramatske karakteristike je ono, kar loči Verdija od zastopnikov samo bel canto oper in v čemur tiči novi napredek italijanske opere, ki se pričena z Verdijem in ki je došel v vrstah mladoitalijanske šole do vrhunca. Zato se ni brez podlage predbacivalo Verdiju, da se je na poti za popolnim prekinjenjem s tradicijami italijanske opere dal preveč zavesti od teatralnih efektov, s katerimi je v drugi tretjini XIX. stoletja vladal vsemogočni Mayerbeer.

Verdi ne spada kot mnogi njegovi rojaki med one, ki so mnogo pisali. V letih 1839. do 1893., v katerih je največ ustvaril za oder, je napisal samo 25 raznih oper — izjemši pet predelav — a za to večje številu cerkvenih in posvetnih vokalnih in instrumentalnih glasbenih skladb, od katerih so zlasti znane izven Italije krasni kvartet na lok iz l. 1873., veličastni »Requiem za smrt Manzoni« iz l. 1874. ter njegov labudji spev »Štiri duhovne pesmi za mešani zbor« iz l. 1898. — Naj navedemo še nekatere znamenite opere Verdijeve. L. 1851. je ustvaril opero »Rigoletto«, leta 1853. »Il Trovatore« in »Traviata«, l. 1867. »Don Carlos«, l. 1871. po naročilu egiptovskega podkralja za otvoritev italijanske opere v Kairi »Aido«, leta 1887. »Otello« in l. 1893. »Falstaff«.

Večer svojega življenja je poleti preživel Verdi v svoji krasni vili v Sant' Agata poleg Busseta, kjer se je pečal z vzornim gospodarstvom in rejo plemenitih konj. Pozimi je bival v Genovi, po smrti svoje druge žene, nekoč v Italiji glasovite gledališke pevke Giuseppine Streponi, pa v Milanu.

Ime Verdijevo znači za Italijo največjega komponista, a za glasbeno zgodovino enega največjih in najpomembnejših mojstrov in ustvariteljev glasbenih epoh. — Umrli je 27. januarja l. 1901. v Milanu, kjer je tudi pokopan v kapeli doma glasbenikov, ki ga je ustanovil v spomin svoji umrli drugi ženi z vsoto dveh milijonov.

DR. DIESEL JE UTONIL.

Antwerpen, 14. oktobra. V soboto zvečer so našli ribiči ob izlivu reke Salde dobro oblečeno truplo, katerega pa niso mogli potegniti iz morja. Pobrli so torej iz žepov predmete, ki so jih tam našli, pa so pustili truplo v vodi. Sin pogrešanega dr. Diesla, o katerem se je poročalo, da je pred 14 dnevi na vožnji v London najbrže padel z ladje in utonil, je spoznal te predmete in konstatiral, da so brez dvoma last njegovega očeta. Dr. Diesel je torej res utonil.

Dnevne novice.

+ Volitve za kranjski deželni zbor razpisane. Korespondenčni urad poroča iz Ljubljane, da so se volitve za kranjski deželni zbor 13. t. m. že razpisale. Splošna kurija bo volila 1. decembra, kmečke občine 9. decembra, mesta in trgi ter trgovska in obrtna zbornica 16. decembra in veleposestvo 22. decembra.

+ Prosvetni napredek na Kranjskem. Pod tem naslovom piše osješka »Narodna Obrana«: »V monarhiji je sabor, ki dela. To je deželni zbor v Ljubljani. Njegovo delo so sicer nekateri hoteli ovirati s spletkami in klevetami, a tej roboti se je hitro napravil konec in gobezdavci so ostali popravili nemilom osramočeni.« Nato navaja list podatke iz dr. Krekovega poročila o napredku Kranjske na prosvetnem polju.

+ Nov dokaz hrvatsko - slovenske vzajemnosti. Med Zadružnim Savezom v Splitu je prišlo, kakor poroča »Hrvatska Kruna« iz Zadra od 11. t. m., št. 82, do popolnega sporazuma. Dne 7. t. m. so se sešli zastopniki Zadružne zveze

dr. Pegan, J. Jovan in I. Traven in zastopniki Zadružnega Saveza v Splitu dr. Baturić, M. Marušić in I. Antičević. Po daljših posvetih so podpisali medsebojni sporazum, po katerem Zadružna zveza v Ljubljani preneha s svojim delovanjem v Dalmaciji, njene članice v Dalmaciji pa sprejme v svoje članstvo Zadružni Savez v Splitu. Veseli nas, da je s tem sporazumom postavljen temelj nadaljnjemu složnemu delu na zadružnem polju med Slovenci in Hrvati. Od vzajemnega in prijateljskega dela med obema Zvezama pričakujemo najlepših in koristnih uspehov tako za Slovence kakor za Hrvate.

+ Jugoslovanska Strokovna Zveza. Iz Gorij: Dne 12. t. m. smo imeli v zvezi z odborovo sejo tudi dobro obiskan shod, ki nam je pri njem dr. Krek v daljšem govoru raztolmačil delo deželne in državnega zbora z ozirom na delavce.

+ Shod v Dobropoljah. V nedeljo popoldne je na izvršnem obisknem shodu poročal poslanec Jaklič o delu poslancev S. L. S. v deželnem zboru. Omenjal je najvažnejša dela, ki jih je v zadnjih letih izvršila naša stranka, osvetlil pa tudi »delo« nasprotnikov. Na predlog gospoda Štiha je bila z navdušenjem sprejeta zaupnica poslancem S. L. S.

— Izmed 30 abiturientov knezoškofjske privatne gimnazije v št. Vidu nad Ljubljano jih je 21 vstopilo v ljubljansko semenišče, 6 jih je šlo na vseučilišče (3 na Dunaj, 2 v Gradec, 1 v Prago), 1 bo obiskoval eksportno akademijo, 2 pa sta postala enoletna prostovoljca. Izmed vseučiliščnikov sta si 2 izbrala pravoznanstvo, 1 medicino, 1 klasično filologijo, 1 slavistiko in 1 zgodovino.

— Iz gospodarstva deželne bikoreje. Pod tem naslovom napada »Slovenski Narod« deželno gospodarstvo na Robežu, češ da je nastavljen tam za oskrbnika mesarski pomočnik in ne kak grmski absolvent. Oskrbnik na Robežu je v resnici mesarske obrti izučena oseba, kar mu pri sedanjih službi le koristi. Popolnoma pa zamolči »Narod«, da je ta oskrbnik dovršil trgovsko šolo pri Mahru in da ima daljšo prakso v kmetijstvu, kar je dokazal že tudi s svojim pridnim delom. Pri tem gospodarstvu je potreba natančnega knjigovodstva, tehtanje živine, nakup krmil itd., za katera dela se absolvent je z Grma niso izkazali. V strokovnem oziru nadzorujeta živinorejo na Robežu deželni živinorejski nadzornik in deželni veterinar. »Narod« in njegov dopisnik naj se le preveč ne brigata za Robež, naj rajši gledata na druga liberalna podjetja, kjer sta sodelovala in kam so prišla, sicer bomo primorani o tem kaj več pisati.

— Iz balkanske vojske. Prejeli smo drugi zvezek faksimiliranih pism grških vojakov, ki so jih Bulgari pri Razlogu zaplenili in ki dokazujejo, kako so Grki v drugi balkanski vojski bulgarsko prebivalstvo masakrirali in vasi požigali, kar so potem podtaknili Bulgarom. V tej publikaciji se nahaja tudi več izpovedb ranjenih Bulgarov in njihove fotografije. Med pismi je žalostno-komično pismo nekega Dimitrija Kraneasa, ki piše svojem bratu, kako upa, da ga Bog ohrani živega, če ne, naj pa poskrbi v svoji vsega močnejši za mater; obenem pa piše, da je več Bulgarov »spravil na boljši svet«.

— Sladkorne tovarne na Kranjskem. Prejeli smo: Slavno uredništvo. Vodstvo izvrševalnega odbora za sladkorne tovarne na Kranjskem prejelo je od strani gospoda ing. M. pl. Šuklje pismo z dne 11. t. m. v kojem isti odlaža tajniške posle ter prosi, naj se mu dovoli izstop iz izvrševalnega odbora. Tej želji je vodstvo z ozirom na strogo nepolični značaj podjetja ugodilo. Slavno uredništvo blagovoli vzeti to na znanje. — V Ljubljani 13. oktobra 1913. Dr. Janko Kersnik,časni tajnik.

— Prepoved brežičnih brzojavnih postaj. C. kr. ministrstvo za bogocastje in uk je z razpisom z dne 7. septembra 1913, št. 358, prepovedalo brežične brzojave na učnih in znanstvenih zavodih in v samostanih. Za slučaj potrebe, na primer za razne poizkuse, se mora izprositi dovoljenje c. kr. poštne in brzojavnega ravnateljstva.

— Ljudsko šolstvo. Na mesto učiteljice Hermine Pelan, ki ima v svrhu študij dopust, je imenovana za suplentino na dekliški ljudski šoli v Spodnji Šiški bivša suplentinja Marija Habe. — Na mesto učitelja Franca Trošta, ki ima v svrhu študij dopust, je imenovana za suplentinja na ljudski šoli v Hrušici bivša suplentinja v Šmartnu pod Šmarno goro Ljudmila Svetličič. — Na mesto učiteljice Jožefine Primožič, ki je radi študij na dopustu, je imenovana za suplentinja na ljudski šoli v Črnomlju izprašana učiteljica kandidatinja Katarina Vrtačič. — Dež. šolski

svet je pripustil absol. učit. kandidatino Emo Krauland k brezplačni šolski praksi na dvorazrednici v Zgornjem Mozolu in absol. učit. kandidatino Marijo Erker k brezplačni šolski praksi na sedemrazredni zasebni dekliški ljudski šoli v sirotišnici v Kočevju.

— Slovenska dijaška zveza prosi, da se blagovolijo vsi dopisi tekom šolskega leta pošiljati na društvenega tajnika: Ivan Stanovnik, jurist, Dunaj, VIII., Lerchenfelderstraße 62, III, T. 14.

— Umrli je v Zgornjih Bitnjah gospa Marija Eržen, rojena Inglič, stara 72 let.

— Slovensko planinsko društvo (osrednji odbor) objavlja sledeča navodila za poset planinskih koč izven sezone. Zatvorjene so sedaj vse kočice osrednjega društva in društvo sploh ne dovoli vstopa v hotel »Zlatorog« ob Bohinjskem jezeru in v Aljažev dom v Vratih. V Vratih pa je turistom na razpolago stara Aljaževa kočica, ki je tudi popravljena in nudi skromno prenočišče. Druge planinske kočice so turistom tudi čez zimo pristopne. Ključ se dobi: za Aljažovo kočico v Vratih in za Triglavski dom na Kredarici pri Jacu. Klinarju, p. d. Požgancu v Mojstrani; za Kadilnikovo kočico pri gostilničarju Štefelinu, p. d. Kopačarju na Planini; za Orožnovo kočico na Črni Prsti v hotelu Markež v Bohinjski Bistrici; za Kamniško kočico in za kočico na Veliki Planini pri Prelesniku, p. d. Korinu v Stahovici. — Poset planinskih koč pa je izven sezone dovoljen samo v spremstvu hraniteljev ključev ali po njih odposlanih oseb ali društvenih vodnikov, ker mora prevzeti spremljevalec odgovornost za varnost turistov ter red v kočah. Brez spremstva se poset koč ne more dovoliti, ker nas skušnje učijo, kako hitro se pripetijo v zimskem času nepričakovane nesreče in ker turisti tudi v kočah potrebujejo pomoč za oskrbo ležišč in kurjavo. Izjeme glede spremstva more dovoliti za vsak slučaj osrednji odbor. S provijantom se morajo turisti sami založiti, ker se v kočah čez zimo nobeden provijant več ne pušča. Koča v Kamniški Bistrici se oskrbuje tudi pozimi ter je oskrba izročena gospodinjici Erjavšekovi, ki stane 5 minut od kočice v takozvani Uršičevi kmetiji. Koča v Kamniški Bistrici je tudi čez zimo založena s provijantom in pijačo.

— Nesreča ali samoumor? O tem se še poroča: V soboto okoli 1. ure ponoči so našli na železniškem tiru v bližini litijske postaje mlado žensko s smrtnonevarnimi poškodbami, ki jo je malo prej povozil neki vlak. Spoznali so v njej 22letno tovarniško delavko Marijo Štih iz Gradca. Ponesrečenka je umrla naslednje jutro v železniškem vozu med transportom v ljubljansko deželno bolnico. Ne ve se, ali je postala žrtev nesreče ali je izvršila samoumor. V soboto zvečer je bila s svojim ljubimcem v neki litijski gostilni, iz katere sta odšla okoli polnoči. Med potjo domov sta se sprla, naka se je delavec, kot je izpovedal, ločil od nje.

— Štrajk v Trzinu. V tovarni firme Peter Kozina & Komp. v Trzinu so pričele štrajkati »šteparice«.

— Z nožem ga je sunil. Mlinar Andrej Kokalj v Depali vasi je v prepiru sunil z nožem delavca Janeza Hribnika iz Depale vasi v prsi in levo roko. Hribnika so pripeljali v ljubljansko deželno bolnico.

— Nezgoda. V Zagorju se je v petek spodrsnilo na cementnem tlaku novemu mlekarju Antonu Kušarju. Pri padcu je dobil notranje poškodbe.

— Turisti pozor! Lovsko vodstvo kneza Windischgratza v Kamniku nazonanja Slovenskemu planinskemu društvu, da se vrši od dne 16. do 24. t. m. v Kamniški Bistrici velik lov na divje koze. Vsled tega naj obiskovalci naših planin te dneve opuste hojo po teh hribih, ker bi bil vsak od lovskih uslužbencev zavržen, da se ne pripeti kakšna nesreča.

STRAŠNA PANIKA V SINAGOGI V HOLOJEVU.

Lvov, 14. oktobra. V sinagogi v Holojevu, okraj Rodziechow, je nastala strašna panika. Nekdo je zaklical, da gori. Nastala je strašna panika; 16 žensk je bilo pohojenih in tako poškodovanih, da so umrle.

Štajerske novice.

Štajerski deželni zbor. Iz Gradca nam poročajo: V današnji seji sta med drugim vložena predloga posl. Meška glede podpore za zgradbo železnice Ljutomer—Ormož in Benkovića glede izplačila zaostalih podpor za cestno-zgradbene namene. Nato se cela vrsta poročil dežel-

nega odbora odkaže tozadevnim odsekom. Pri poročilu o zgradbi več šol, med njimi ene slovenske meščanske v Žalcu, se oglasi socialni demokrat Resel, ki trdi, da se je glede tega sklenil med Slovenci in nemškimi nacionalci medsebojni kompromis. Po govornikovem mnenju ni v Žalcu veliko Slovencev. (Dr. Korošec: Geografija nezadostno! Veselost. — Resel: Zgodovina nezadostno! Veselost.) Zdi se, da je bilo od Slovencev odvisno, kje se smejo sezidati nemške šole. Preje je bilo narobe. Njegova stranka je pa proti temu, da bi bili Nemci odvisni od milosti Slovencev. Končno se je predlog odkazal odseku. Prihodnja seja jutri. Na vrsto pride drugo branje zvišanja naklade na pivo in zvišanje draginjske doklade za učiteljstvo.

Š Naša zmaga. Iz Šent Janža na Vinski gori poročajo: Pri ponovnih občinskih volitvah dne 9. oktobra je na celi črti sijajno zmagala S. K. Z. Slava vrlim volilem!

Š Liberalno učiteljstvo in njegovi nazori o boju štajerskih slovenskih poslancev za slovenske pravice. O tem junakem boju naših poslancev, v katerem hočejo streti in izsiliti nasilni vpliv nemškega nacionalizma in izsiliti ravnopravnost slovenskega ljudstva na vseh poljih kulture in gospodarstva, je poročal tajnik liberalne »Zaveze« sledeče: »Na štajerskem ovirajo posl. Slovenske Ljudske Stranke že več let redno delovanje štajerskega deželnega zbora. Za vsako ceno hočejo izsiliti delitev štajerskega deželnega šolskega sveta. Če se to zgodi, potem zavladajo tam za slovensko šolstvo in učiteljstvo take obupne razmere, kakršne so danes na Kranjskem. Tovariši iz zelene štajerske, bodite v enomer z voditelji narodne stranke na straži! Tako razume liberalni učitelj boj za narodne pravice! To so agentje liberalne stranke, pa ne narodni delavci!

Š Nesreča. G. Franc Zličar, gostilničar v Katoliškem domu v St. Jurju ob južni železnici je tako nesrečno padel s kolesom, da si je izpahnil roko. Delavcem somišljeniku želimo, da skorokreva.

Š Akademski koncert podravské »Prosvete« v Mariboru se je v soboto zelo klavirno obnesel. Največ zanimanja je še vzbudilo grmovje in cvetličevje vrtnarja Mydlila. Udeležba je bila, kakor se je »splošno povdarjalo«, zelo slaba. Sedaj pri mariborskih akademskih liberalcih niti kres več dobro ne vleče.

Š Velik narodnjak in velik napis. Pred kratkim je nad novo Weixlovo trgovino v Mariboru na Glavnem trgu zablestel popolnoma — nemški napis. Ker so liberalni g. Weixel radi zelo hudi glede na njih veliko narodnost, to novico — brez komentarija.

Š Poroka. Dne 6. t. m. se je poročil v Ormožu g. Adolf Spacek, sin posestnika dobro znane gostilne »Pri gozdu« v Mariboru, z gospodično Mici Škorcic, hčerjo mesarja in gostilničarja Antona Škorcica v Ormožu.

Š Tisočkronski bankovec kot pasja krma. V Celju se je dne 9. t. m. zabaval polkovni zdravnik dr. Leisner z velikim psom. Pokazal mu je tudi tisočkronski bankovec, po katerem pa je pes hlasil in ga požrl. Kljub temu, da so psa ustrelili in secirali, je bil bankovec izgubljen.

Š Krava padla v globok klanec. Posestniku in gostilničarju Francu Brusu na Lilaškem vrhu pri St. Jakobu v Slovenskih Goricah se je pred par dnevi prevrgla breja, 500 kron vredna krava v več kot 5 metrov globok klanec, po katerem vodi vožnja pot iz Cmureka v St. Jakob. Hčerka je pasla živino ob porobku, in ko si je hotela voščiti, jo je nanaglo odvrnila, na kar je krava padla vznak v klanec in si potrla noge in hrbet. Posestnik trpi veliko škodo.

Š Pasji kontumac je mariborsko okrajno glavarstvo določilo za vse občine mariborskega okrajnega glavarstva. Nekje pri Slovenski Bistrici je pes ogrizel nekaj psov. Glavarstvo poziva lovce, naj streljajo na polju pse in mačke, ki prosto okoli letajo. To je voda na mlin vseh lovcev.

RUSKI IZSELJENEC UMORJEN IN OROPAN. — POLICIJSKI PES IZSLEDIL MORILCA.

Oderberg, 14. oktobra. Na cesti iz Oderberga v Virbic so našli strašno razmesarjeno truplo nekega moškega. Zaboden je bil dvajsetkrat. Orožniki in policaji so takoj pričeli storilce zasledovati. K mrtvemu so pripeljali policijska psa »Prince« in »Jeti«. Psa sta vohala; sled je bila težavna, ker je padla slana, a »Jeti« je sled dobila in našla delovsko knjižico, ki se je glasila na ime Tomaž Malitschewsky. Psa sta stedila sled do postaje Hrušan, iz česar sklepajo, da se je morilec po železnici

odpeljal. Policija upa, da morilec kmalu dobi.

DOGODKI NA BALKANU.

Ob črnogorsko - albanski meji se bijejo hudi boji. Albanci se umikajo pred Srbi in izročajo orožje. — Rumunska vlada izda zeleno knjižico, ki bo objavila vse diplomatične spise, ki jih je rumunska vlada ob krizi na Balkanu velesilam in balkanskim državam pisala. Majorescu prida knjigi obširen komentar. Knjiga se natisne v 3000 izvodih in določje vsem evropskim državam in diplomatičnim zastopstvom. — Zastopniki Srbije predložijo evropskim kabinetom konkretne predloge o potrebnih popravah srbsko - albanske meje. Ob bulgarski meji zavaruje Srbija svojo mejo po vzorcu nekdanje hrvaške vojne granice; tudi nasproti Albaniji se po nekdanjem hrvaškem vzorcu meja zavaruje. — V Bitolju je Srbija proglasila oblegovalno stanje. Več Bulgarov in Albancev so zaprli, enega Avstrijca pa izgnali. — Turkiški ministri svet je pooblastil Džavid beja, da podpiše turško - francosko finančno pogodbo. Banque Ottomane je dovolila Porti predjem v višini 350.000 funtov. — Rumunski ministriški predsednik Majorescu je nastopil svoj 25dnevni dopust in je odpotoval v Monakovo. — Bulgarsko sobranje je razpuščeno, nove volitve bodo dne 6. decembra. — V četrtek prične Bulgarija okupirati tisti del Tracije, ki ji gre po carigradskem miru. Okupacijo izvede 18 pešpolkov. Rumunski notranji minister Take Jonecu je z ozirom na položaj na Balkanu za nedoločen čas odgodil svoje nameravane potovanje v Atene.

Ljubljanske novice.

Ij Prva prirediteljska kraljevskega hrvaškega dež. gledališča iz Zagreba v Ljubljani ne bo 20. t. m., ampak 22. t. m. Predstava bo tudi 23. t. m.

Ij Vse gospode, ki prevzamejo vodstvo posameznih tečajev S. K. S. Z. prosimo, da pridejo jutri, v sredo, točno ob 8. uri zvečer v »Ljudski dom«. — Odbor.

Ij Vsi udeleženci I. tečaja slovenske stenografije S. K. S. Z. naj se blagovolijo zglasiti jutri, v sredo, ob pol 8. uri zvečer v Slov. trgovski šoli na Kongresnem trgu.

Ij V pokop gre na svojo lastno prošnjo dolgoletni mestni policijski zdravnik g. dr. Illner, ki služi občini 35 let in je sedaj v 70. letu svoje starosti. Zaslužnemu gospodu doktorju bo v zahvalo za njegovo delovanje občinski svet dal naslov mestnega zdravstvenega svetnika.

Ij Umrl je včeraj v deželni bolnici g. Robert Kaiser, tajnik okrajnega zastopa v Logatcu in sin ljubljanskega puškarja. R. i. p.!

Ij Shod c. kr. državnih nastavljenecv. Prejeli smo: V nedeljo, dne 19. oktobra 1913 se vrši ob pol 1. uri dopoldne v Mestnem Domu shod c. kr. državnih nastavljenecv, ki naj najostreje protestira proti nezastopnemu, brezprimernemu zavlačevanju od vseh činiteljev za potrebno priznanje rešitve državnih uslužbencev iz bede in siromaštva. Ako vam je na tem, da zakonodaja že vendar končno vpoštevata Vaše življenjske interese, ako hočete, da Vaš glas ne ostane klic vpijočega v puščavi, tedaj poznate svojo dolžnost. Vaši zaupniki bodo terjali od Vas malenkostno žrtve. Za slučaj, da ostanete ta apel brez odmeva, bi bili Vaši voditelji primorani odklanjati vsako odgovornost. Odločitev je odslej v Vaših rokah! Gg. drž. poslanci vseh strank so vljudno vabljeni. — Združene organizacije c. kr. državnih nastavljenecv.

Ij Umrl je zobozdravnik g. Avgust Schweiger, star 77 let.

— Z južne železnice. Prestavljeni so: Jožef Lauter, adjunkt, z Zidanega mosta v Ljubljano kot podnačelnik kurilnice; Gustav Gurman, strojni komisar, iz Ljubljane v Münchensbach; Jožef Felber, strojni komisar, iz Beljaka v Ljubljano.

Ij Umrl so: Bojan Koren, sin c. kr. pol. stražnika, 6 mesecev. — Marija Zust, zasebnica, 91 let. — Anton Krapež, snajžlec, 58 let.

Ij Stavbna in javna dela. Vila g. R. Remca na Dr. Zarnikovi cesti je v glavnem končana. Na južnem kolodvoru so se razširili uradni prostori s prizidkom. Ob Cesarja Avgusta cesti in v Gradšču grajene hiše so v glavnem dovršene. Zunanja dela na novi cerkvi sv. Jožefa in zvoniku so dovršena, kakor tudi na koridorju med cerkvijo in župniščem. Zvonik bo dobil v doglednem času pet zvonov in uro. Ob Tržaški cesti so dovršene Rašičeve vile. V Čevljarski ulici in na Turjaškem trgu so končali z demoliranjem; ostal je samo še en del Naglasove hiše. V doglednem času bo izšla tudi oblastvena odredba glede potresne podrtitve pri Lillegovi hiši ter se

bo dobljeni prostor porabil za olepšanje mesta. Demoliranje bivše Pogačnikove hiše št. 5 v Salendrovi ulici je do polovice izvedeno. Ostanke te hiše, kakor tudi potresne razvaline ob Gospodski ulici bodo odpravili. Pri hiši št. 11 na Poljaški cesti so izvedli v 1. nadstropju razna rekonstrukcijska dela. Na Mestnem trgu bo trdka Bernatovič povečala svojo izložbo. Puntigamska pivovarna je dobila za svoje skladišče ob Martinovi cesti uporabno dovoljenje, istotako tudi posestnika vil dr. Ilešič in dr. Gruntar. Polaganje novih plinovih cevi je izvedeno do Mestnega trga. V frančiškanski cerkvi so prenovili glavni vhod ter napravili nova vrata. V šentpeterskem župnišču so izvršili razne adaptacije.

Ij Poročil se je trgovec Maks Lajovic, trgovec v Litiji, z gospodično Ano Haslinger.

Ij Umrl je v deželni bolnici sprevodnik c. kr. dr. železnice Martin Kunčič.

Ij Vihar je v današnji noči ob 1. uri 15 min. dosegel brzino 45 km na uro. Pritisk zračnih plasti ob tem času je bil 14 kg na kvadratni meter.

Z juga.

Mažarov ne marajo. Iz Budimpešte poročajo: S podporo ogrske vlade v svrhu študij novih razmer na Balkanu odposlani trgovci in industriji svoje misije niso izvršili, ker jim je srbska vlada že v Belgradu prepovedala nadaljnje potovanje iz strateških vzrokov, pri čemer se je tudi sklicevala na kolero. Ogrsko odposlanstvo se je zaradi tega vrnilo v Budimpešto.

— **Javne zgradbe v bulgarski Traciji.** Bulgarska vlada je sklenila, zgraditi moderno pristanišče v Porto Lagu in plovne prekope v bulgarski Traciji, kakor tudi izvršiti zvezo bulgarskih železnic z rumunskimi preko Donave.

Univerza v Skoplju. Definitivno je odloženo, da se v Skoplju ustanovi univerza, in sicer s prihodnjim šolskim letom. Najprej se otvori pravni in modroslovni oddelk, kasneje pa še tehnični.

Veliko deželno gospodarsko razstavo v Belgradu nameravajo prirediti že tekom prihodnjega leta. Priprave se poverijo posebnemu odboru.

Nova tovarna v Srbiji. Srbska vlada je nekemu francoskemu tehničnemu kemiku dala dovoljenje za zgradbo velike tovarne za kozmetična sredstva, dišave in likerje.

Srbski dijaki smejo zopet v inozemstvo. Srbsko vojno ministrstvo je odredilo, da smejo dijaki zopet na vseučilišča v inozemstvu. To se smatra za znamenje povoljnega zunanje - političnega položaja.

Črnogorci v srbski vojni akademiji. Črnagora je prosila srbsko vlado, da se v srbsko vojno akademijo sprejme 20 črnogorskih gojencev.

Novi srbski poslaniki, oziroma konzuli. Za poslanika v Londonu je namenjen Mata Bošković, dosedaj poslanik v Atenah; za konzula v Kajiri se imenuje Slavko Grujić, odpravnik poslaniških poslov v Londonu.

Centralno sejmišče za živino v Belgradu. Srbska vlada je pozvala belgradsko mestno občino da odredi stalno mesto za bodoče centralno živinsko sejmišče.

Telovadno šolo v Skoplju namerava ustanoviti srbska vlada. Diplomirane strokovne učne moči bi se vzele iz praškega Sokola.

Spomenik srbski rodoljubki. Uprava srbske narodne ženske zveze v Belgradu je sklenila s prostovoljnimi doneski vseh bivših in sedanjih učenek višje ženske šole postaviti spomenik pokojni Katarini Milovukovi, ki je 50 let neumorno in požrtvovalno delovala na kulturnem polju in bila predsednica ženske zveze in ustanoviteljica prvega ženskega društva v Srbiji. Vzgojila je več generacij.

Krvav spopad med nedoraslimi igralci pri nogometu. Nedavno so v Belgradu 10- do 13letni dečki igrali nogomet. Pri tem sta se sporekla 13letni golkeeper Dragiša in istotako 13letni branilec vrat Gjorgje Ristić. Prvi je drugemu nastavlil nogo, da je padel, kar je kvitiral z običajno nelepo srbsko psovko na pokojno Dragišino mater. Dragiša je nato udaril Djordja po glavi in mu izvil roko, Djordja je pa potegnil žepni nož in ubodel nasprotnika v stegno. Dragiša je šel domov in poklicali so mu zdravnika. Čez nekaj časa se je rana prisadila in Dragiša je umrl. Djordja Ristić je stal te dni pred sodiščem, ki je razsodilo, da se v pretepu ni zavedal svojega dejanja in da rana ni bila smrtna; izročili so ga takoj njegovi 60letni materi.

Tramvaj v Skoplju namerava zgraditi tamonajša mestna občina in je načrt že izdelan.

Novo pevsko društvo v Skoplju. Pred vojno sta bili v Skoplju dve pevski društvi: eno bulgarsko in eno srbsko. Sedaj sta se obe društvi združili v novo srbsko društvo »Zmaj«.

Bolniško zavarovanje v Bosni in Hercegovini v letu 1911. V Bosni in Hercegovini je bilo leta 1911 29 bolniških blagajn, ki so imele koncem leta 49.111 članov, med temi je bilo 3376 ženskih članov. Dohodkov so imele te bolniške blagajne 1.493.470 K, stroškov pa 1.316.832 K. Obolenj je bilo 32.645, porodov 86, smrtnih slučajev 306.

Razne stvari.

Stotnik generalnega štaba — plačilni natak. V Przemyslu je častnikom ondote garnizije bil posebno priljubljen plačilni natak, ki je prišel pred meseci v mesto in si je s svojimi finimi manirami znal pridobiti zaupanje častnikov. Nedavno je plačilni natak izposloval, da je k častniškemu omizju prišel za natakarja služiti tudi njegov nečak. Te dni pa so oba natakarja aretirali. Plačilni natakar je bil — stotnik ruskega generalnega štaba, njegov nečak pa poročnik ruskega generalnega štaba!

Skrivnostni zločin v New Yorku. Pred nekaj dnevi so našli ponoči v New Yorku v neki ulici odsekano žensko roko, kar je povzročilo v mestnem okraju St. George, kjer se je to zgodilo, veliko razburjenje. Razširila se je vest, da je roka ležala že cel teden v vodi. Roka je morala biti odsekana s sekuro ali mesarskim nožem. Natančnejših pojasnil še ni.

Nesreča v gorah. 25 letni fotograf Viktor Gorecka z Dunaja, ki je ponesrečil minuli teden na Peilsteinu, je 12. t. m. umrl v bolnišnici. Dne 12. t. m. je pa na Peilsteinu zopet ponesrečil turist, 18 letni Feliks Schütz z Dunaja in se nevarno poškodoval.

Kolera na Ogrskem. 11. in 12. t. m. je v provinci zopet 9 oseb na kolero obolelo.

Strašna eksplozija v tunelu bagdadske železnice. Neki armenski delavec je ne previdno postopal z dinamitom, ki se je vnel. Eksplozija je bila grozna. Na drobne kose je raztrganih 24 grških, 21 armenskih in 3 turški delavci. Predor leži med Antiohijo in Aleppo.

9 oseb utonilo, ko so se čez reko peljali. V Lysku, Galicija, se je peljalo v čolnu čez reko 9 oseb. Čoln se je na sredi reke prekucnil in so vsi utonili.

Skrivnostna najdba. Kriminalna policija v Berlinu je ob hišni preiskavi pri nekem Wetthofu našla 150.000 mark vredne papirje, ki se glase na ime nekega grofa. Sodi se, da so bili papirji ukradeni.

Smrtna obsodba. V Karlsburgu je porotno sodišče obsodilo na smrt Jurija Roferja, ki je usmrtil svoje starše.

Razporoko so potom zakonodaje uvedli v republiku Uruguay v Južni Ameriki. Ljudje so kar trumoma drli v dotični urad za razporoko, tako da je morala vlada odrediti, da se vsak teden reši le po pet razporok. V Montevideo hite zdaj ljudje tudi iz Argentine, Brazilije, Paragvaja in Chile, da se ondi razporoče.

500 novih ljudskih šol v Argentini. Jil odpro še letos oziroma prihodnje leto. Državni zbor je v to svrhu dovolil osem milijonov peč.

London je hotel uničiti. Iz New Yorka poročajo, da je umrl tamkaj v starosti 79 let Patrik Ford. Ta mož vzbuja spomine na afero, ki je svoečasno zbudila splošno zanimanje. Patrik Ford, fanatičen Irec, je bil leta 1883. izdajatelj nekaterih irskih listov ter je veljal v Londonu za velikega sovražnika Angležev. Splošno so sodili, da je vročkrvni Irec vsega zmožen, vendar pa je presenetila vse vest, da je Patrik že nekaj let predsednik večje družbe zarotnikov v Parizu, ki si je postavila za cilj, uničiti London potom velikega požara. Načrt je bil že popolnoma dozorel, ko je slučajno prišla ta zarota na dan. Patrik je nameraval s četo svojih pristašev na dano znamenje zažgati London v teku dveh ur na 50 krajih. Ker se pa načrt ni mogel izvesti, je koval novega, še bolj grozovitega. Kajti takoj po odkritju prvega načrta je popolnoma odkrito izrekel, da more le uničenje Londona osvoboditi Irce izpod angleškega robstva. Nekega dne je odkril neki policist v Birminghamu v neki predmestni hiši delavnico, kjer so na debelo izdelovali dinamit in druga razstreljiva. Policija je začela celo stvar zasledovati in je dognala, da so bile že večje množine razstreliv poslale iz Birminghama v London. Zopet so prišli na ta način na sled zaroti, ki je nameravala pokončati London. Vse priprave je organiziral tudi ob tej priliki Patrik Ford. Razstreljiva je mislil na sedmih krajih v londonskih trgovskih skladiščih in hotelih nakopiti in ob dani priliki povzročiti eksplozijo. Patrik Ford je takrat ušel policiji le s hitrim begom.

Tarifne pogodbe v Nemčiji. V Nemčiji je bilo lansko leto 10.520 tarifnih pogodb, veljavnih za 183.232 podjetij z 1.552.827 delavci.

Zadnje vesti.

VOLIVNI BOJ NA DUNAJU.

Dunaj, 14. oktobra. Danes se vrše v Leopoldstadtskem okraju ožje volitve za državnozbornski mandat med dr. Matajo (kršč. soc.) in Elderschem (soc. dem.). Boj je jako hud in šanse za oba precej enake. Dozdaj je oddalo glasove že 18.000 volivcev.

VOJASKE ZAHTEVE.

Dunaj, 14. oktobra. Danes se je med obema vladama in vojnim ministrstvom dosegel glede novih vojaških zahtev popoln sporazum v vseh točkah.

SPOMIN NA OSVOBOJENJE.

Lipko, 14. oktobra. Policija je prepovedala vse socialno-demokratske protestne shode ob spominskih slavnostih na osvobojenje Evrope od Napoleonovega gospodstva.

DEMobilizacija.

Carigrad, 14. oktobra. Danes se je že začela demobilizacija. V Rodostu se čete vkrcajejo v domovino.

ČRNOGORCI IMAJO ŠE OPRAVITI Z ALBANCII.

Cetinje, 14. oktobra. Pri Gusinjah trajajo boji med Črnogorci in Albanci dalje. Boji so luti. Dozdaj se Črnogorcem še ni posrečilo Albance vreči nazaj.

SRBIJA IN ALBANIIJA.

Belgrad, 14. oktobra. Srbska vlada je poveljnikom čet, ki so prdrle v Albanijo, ukazala, da se ustavijo.

POLEMIKA, KDO JE ZAKRIVIL DRUGO BALKANSKO VOJSKO.

Sofija, 14. oktobra. Organ Malinova »Preporok« trdi v odgovoru na opravičevanje dr. Daneva v »Blgariji«, da on ni zakrivil druge balkanske vojske, sledeče: Dne 19. junija št. 5327 je generalissimus Savov ukazal generalu Ivanovu, da vse podvzame za osvojenje Soluna. Dne 27. junija je Savov izdal natančne direktive za vojsko proti Srbiji in Grčiji. 29. junija je Savov s telegramom št. 5596 ukazal Ivanovu napad na Leftero in istodobno Kovachevu napad na Srbe na celi fronti. 30. junija je Savov s telegramom št. 5647 zaukazal ponovni napad. »Preporok« vprašuje Daneva, je li mogoče, da on kot ministriški predsednik tega ni videl.

GRŠKI KRALJ IN JUDI.

Solun, 14. oktobra. Grški kralj je sprejel tukajšnjega velerabina v avdienci in mu dejal, da on ne bo trpel procesov zaradi ritualnega umora in splah ne bo Judov preganjal, ker se je v zadnji vojski prepričal o hrabrosti judovskih vojakov.

KARDINAL UMRL.

Španski primas, nadškof v Toledu, kardinal Maria Aguirre y Garcia (rojen l. 1835.) je umrl.

POGREŠAN TURIST.

Ischl, 14. oktobra. Veleturista dr. Preissa z Dunaja pogrešajo.

NEZGODA NA LOVU.

Pardubice, 14. oktobra. Grof Adolf Kinsky je pri lovu padel in si pretresel možgane.

VELIKA FIRMA V TEŽAVAH.

Lipko, 14. oktobra. Najstarejša krznarska trgovina v Nemčiji Werusche je prišla v denarne težave in znašajo njene obveznosti 1 milijon mark.

POTRES.

Messina, 14. oktobra. Tu se je zemlja zopet močno stresla, vsled česar je nastala panika.

EKSPLOZIJA V PIVOVARNI.

Opava, 14. oktobra. V tukajšnji pivovarni je eksplodiral sod s 75 hl piva. Hlapec Rössl je ubit, dva druga težko ranjena.

NESREČA NA POULIČNI ŽELEZNICI.

Pariz, 14. oktobra. Ob obrežju reke Seine pri Asnièresu sta trčila dva voza poulične železnice in se razbila. Trije potniki so nevarno, 15 jih je pa lahko ranjenih.

NESREČA V RUDNIKU.

Karwin, 14. oktobra. V rudniku je smrtno ponesrečil rudar Franc Farrik.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 15. oktobra 1913.

Pšenica za april 1914.	10 20
Pšenica za oktober 1914	11 12
Rž april 1914	7 96
Rž za oktober 1914	8 63
Oves april 1914	7 13
Oves za oktober 1914	7 41
Koruzza za maj 1914	6 25

Primorske vesti.

p Slovenska krščansko - socialna zveza za Primorsko je imela občni zbor v četrtek, dne 2. t. m. Iz poročila predsednika navajamo: Ustanovil se je v Gorici ženski odsek soc. zv., ki pridno deluje. Zveza vzbuja misel na ljudske tabore v proslavo Konstantinovega jubileja in je tako slavila samu priredila na Sv. Gori dne 29. maja 1913. Nadalje je storila zveza za ljudsko izobrazbo potom predavanj. Zavzela se je tudi za treznostno gibanje in izseljeniško vprašanje ter je priporočala, da naj se v ta namen v društvi ustanove posebni odseki. Zveza pa stopa z novim programom na dan: Namen ima letos, posebno opozarjati na pretečo nevarnost socializma ter v ta namen prirediti celo vrsto zanimivih predavanj. Opozarjati je potreba zlasti na izseljeniško vprašanje, na treznostno gibanje in v gospodarskem oziru na večjo varčnost. Tajnik dr. Česnik poroča med drugim: Zveza je priredila 50 predavanj in dva podučna tečaja v Tomaju in Kozani. Nekatera društva na deželi so izborna delovala zlasti v zimskem času, ko so imela v gotovih dnevih v tednu tečaje. Nujna je potreba, da se ustanove dekanjski odbori, kjer še niso. Ožji odbor, ki obstoji iz sedmih odbornikov in treh namestnikov, je imel 12 sej, širši odbor, v katerega spadajo iz vsakega društva po en odposlanec, eno sejo. Pisem je došlo in odšlo nad 1000. V novi odbor se izvolijo: Dr. Josip Ličan, dr. Anton Breclj, gospodična Ana Peršič, Alojzij Novak, Fegic Josip, Marij Oberšnelj ter dr. Česnik.

p Primadona hrvaškega deželnega gledališča iz Zagreba nastopi 19. t. m. na slovenskem gledališču v Trstu.

p Laški divjaki in Verdijev jubilej. O nedeljski proslavi Verdijevega jubileja v Trstu poroča tržaška »Edinost«: Nekako okrog sedmih zvečer se je privlekla mimo »Narodnega doma« tolpa Lahov, ki je kričala »evviva Verdi!« in začela bombardirati »Narodni dom« s kamenjem, ki ga je morala prinesiti nalašč v ta namen s seboj od nekod iz okolice, kajti po tlakovanih tržaških ulicah vendar ni gramoza! Nekaj takih kamenitih dokazov italijanske dvatisočletne kulture hranimo v našem uredništvu v spomin na praznovanje Verdijeve stoletnice. Dostojneje pač niso mogli proslaviti tega praznika kulture, nego z zločinskim napadom na »Narodni dom«. Škode nam sicer niso povzročili prav nobene, pokazali pa so se prav taki, kakor so v resnici: nekulturni divjaki! Verdi se pač res mora v grobu obračati globokega ogorčenja, da se taki ljudje drznejo jemati njegovo ime v svoja usta in s takimi kulturnimi čini proslavljati njegov spomin!

— Novo društvo. Namestništvo je vzelo na znanje pravila podpornega zaloga »Simon Gregorčič« za uboge učence slovenske gimnazije v Gorici. Proponenti društva so profesorji gg.: Ipavec, Mastnak, Pirjevec, Prijatelj in Tabaj.

p Radi suma tatvine v smrt. Trгоvec Ivan Sancin v šklednju pri Trstu je dobil nepodpisano pismo, v katerem mu je nekdo javil, da mu krađe njegova služkinja vino, kruh, jajca in sploh vse, kar doseže. Mož je svojo dekle Ivano Kraločevo seveda takoj vprašal, kaj je na stvari; a odgovora ni dobil. Ko je Ivana namreč slišala, kak sum leti na njo, je odhitela na dvorišče in je skočila v vodnjak. Sancin jo je hotel sicer zadržati in jej je tudi vrgel v vodnjak neki hloď, da bi se oprijela, a Kraločeva je raje utonila.

p Grozno detomorstvo. V. Padjen Dju-rina iz vasi Crno blizu Ledenic v Hrvaškem Primorju je izvršila te dni »grozno detomorstvo«. V soboto zjutraj okoli 3. ure t. m. je šla skrivaj iz hiše, ko so vsi ostali še mirno spali in šla v eno podroto hišo, katera se je nahajala na koncu vasi in tam rodila nezakonskega otroka. Čim je rodila otroka, zagrabila otroka za vrat in ga začne daviti, ali ko vidi, da otrok še ni mrtev, mu zavije vrat in tako je po strašnih mukah ubogi otrok umrl. Potem ga je zavila v stare cunje, odnesla na polje, skopala jama in ga zasula s kamenjem in peskom. Vse to je budnim okom gledala neka kmetica iz te vasi, ki jo je potem izdala. Na-

enkrat se raznese po celi vasi vest, da je Padjen zadušila in zakopala otroka. Ko pride ona domov, ji že pravi mati, kaj da govori cela vas in ako je to res. Ona zavpije, da to ni res, hitro zleti ven iz hiše, leti proti vaškemu vodnjaku ter skoči v vodnjak. Ljudje so to hitro opazili; z veliko težavo so še napol živo rešili iz vodnjaka in odnesli domov. Med tem časom so že nekatere kmetice prinesle grozno razmesarjenega otroka domov, da ga pokažejo njeni materi. Župan je takoj poslal po orožnike.

Književnost.

* Obrtniški koledar za leto 1914. — Ravno kar je izšel IV. letnik (za leto 1914) »Obrtniškega koledarja«, ki ga je izdal in založil Josip Hauptman, oficijal trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Kakor prejšnji letniki, tako daje tudi ta letnik raznim obrtnikom, gostilničarjem in dr. mnogo potrebnih pojasnil in koristnih navodil glede obrtnih pravic in dolžnosti, kajti poleg običajnega koledarskega gradiva vsebuje tudi: podrobna določila za kolkovanje listin, računov itd.; tabelo za osebno dohodnino, razne druge tabele; glavne točke obrtnega reda, obseg in izvrševanje obrtnih pravic, obrtno sodišče, obrtni svet, obrtno združenstvo, obrtni nadzorniki, zadružni inštruktorji, pospeševanje malega obrta, obrtno-nadaljevalne šole in pa — na kar se posebno opozarja — obrtno knjigovodstvo in sicer za krojače. V prejšnjem letniku je bilo knjigovodstvo za mizarje.) V. izdaja bo pa obsegala knjigovodstvo za oni obrt, za katerega se bo oglasilo največ interesentov. Koledarju je pridejanih dovolj listov črtanega papirja za beležke. Koledar ima lično žepno obliko, je elegantno vezan in stane samo 70 vinarjev, po pošti 80 vin. Naročilom je pridejati 80 vinarjev (lahko tudi v znamkah). Dobi se v Katoliški Bukvarni, pa tudi pri izdajatelju v Ljubljani, Francovo nabrežje 7.

Izdaja davka prostih 4½% ogrskih državnih zakladnih zadolžnic. Kralj. ogrska vlada izdaja 4½% davka proste državne zakladne zadolžnice v nominalnem iznosu 150 mil. mark, katerih javna subskripcija se vrši dne 16. t. m. Titri so razdeljeni v komade po 500, 1000, 5000 in 10.000 mark ter dne 1. aprila 1916 al pari plačljivi; ministristvo si je pa pridržalo pravico po trimesečni odpovedi plačati te državne zakladnice že 1. oktobra 1915 ali 1. januarja 1916. Obrestni kuponi so plačljivi brez vsakega odbitka dne 1. apr. in 1. oktobra vsakega leta, pričesni dne 1. aprila 1914. Oddajni kurz znaša 95/60 odstotkov, tako da si kupec tega posojila zagigura z ozirom na kurzni dobitek pri prvovrstni varnosti za dobo nekaj let 6½%odstotno obrestovanje. Kot zglasovalnice za Ljubljano in alpske dežele fungira Podružnica c. kr. priv. avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani (Prešerova ulica 50), katera sprejema priglasbe in daje vsa zahtevana pojasnila.

Kupujte le vžigalice: U korist obmejnim Slovincem!

Rogaški

Tempel

Styria

Donati

Najmočnejši prirodni vrelec magnezijo glauberske soli.

Zaloga:

Mihael Kastner in A. Šarabon, Ljubljana.

Ali ste že ponovili naročnino?

ZAHVALA.

Za vse blage dokaze srčnega sočutja povodom bolezni in smrti naše nepozabne, iskrenoljubljene soproge, ozir. mamice, tete in sva-kinje, gospe

MARIJE JARČ

kakor tudi za mnogobrojno časteče spremstvo blage pokojnice izre-kamo vsem cenj. sorodnikom, prijateljem in znancem od blizu in daleč, našo prisrčno zahvalo, posebno pa še darovalcem krasnega cvetja in vencev.

3174

Žalujoči ostali.

Dr. Avgust Schweiger

zobozdravnik, c. in kr. podzdravnik v p., imejitelj vojne svetinje itd.

v ponedeljek, 13. oktobra 1913 ob 2. uri popoldne, po dolgi, mučni bolezni in prejemu svetih zakramentov za umirajoče, v 77. letu starosti mirno zaspal v Gospodn.

Pogreb se vrši v sredo, dne 15. oktobra ob 3. uri popoldne, iz hiše ža-losti Rimska cesta 12, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. zadošne maše se bodo brale v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 14. oktobra 1913.

(Mesto vsakega posebnega obvestila.)

Posojilnica v Mariboru

(Narodni dom)

razpisuje za šolsko leto 1913/14 za visokošolce:

iz ustanove Franca Rapoc devet podpor po 300 K ter še posebej dve ustanovi po 300 K.

Pravico do teh podpor imajo dijaki slovenske narodnosti (za pod-pore iz Rapočeve ustanove posebno iz mariborskega in šoštanjkega okraja), ki dokažejo, da so v pretečenem letu kolokvirali vsak semester iz dveh predmetov po tri ure ali iz enega najmanj šest ur. — Prošnje, obložene s krstnimi oziroma domovinskimi listi, spričevali uboštva in o izpitih kakor tudi z indeksi je vložiti v pisarni posojilnice (Narodni dom) do 25. oktobra tega leta. — V prošnji naj se tudi omeni, uživa li prošnjak že drugod kako podporo in v katerem znesku, ter se naj tudi navede študijski semester.

V Mariboru, 10. oktobra 1913.

Načelstvo.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 300·2 m, sred. tlak 736·0 mm

Dan	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm	Tempe-ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
13	9. zveč.	744·3	7·4	sr. jzah.	jasno	
14	7. zjutr.	747·2	5·0	p.m.svzh.	del. jasno	1·6
	2. pop.	747·1	8·6	p.m.jvzh.	jasno	

Srednja večerajšnja temp. 8·9°, norm. 10·9°.

Mohorjani! Ob sprejemu družbenih knjig darujte po deseti-
tinki »Slovenski Straži«!

Mlad trg. sotrudnik

Išče službe v trgovino z mešanim blagom. — Najraje kje na deželi. — Naslov pove uprava Slovencev pod št. 100/3175 Mlad trg. sotrudnik.

Penkala

Zlato polnilno pero biser!

Varnostni sistem, natančen izdelek, 14-kar. zlato pero z iridium-konico, najboljši trdi guml, cena K 14—, 16—, 18— in višje.

Penkala polnilni svinčnik

K 1·20, razkošno opremljen K 1·80 in 2·40. Dobi se povsod.

2099

Otvoritev gospodinske šole pri Uršulinkah v Ljubljani.

Z novembrom se otvori pri uršulinkah v Ljubljani gospodinska šola. Pouk bo teoretičen in praktičen, da se učence temeljito izobrazijo v vseh strokah, ki spadajo v gospodinjstvo; učilo se bo kuhe, šivanja, pranja, likanja, vrtnarstva, gospodinjstva, gospodinskih opravil, zdravilstva, vzgoje-slovja itd. Učni načrt obsega tudi jezikovni pouk in računstvo. Poleg tega bodo ob-stojali posebni tečaji za eno ali drugo tu navedeno stroko, n. pr. kuharski tečaj, te-

čaj za šivanje itd., za one, ki ne vstopijo kot redne učence gospodinske šole, da bi se udeleževale celokupnega pouka, ampak želé le nadaljnje izobrazbe v enem ali drugem zgoraj omenjenem predmetu. Pouk traja na gospodinski šoli 10 mesecev ter se vrši izvenšest tedne, praznike in še nekaj drugih ferialnih dni, vobče vsak dan od pol 8., oziroma 8. ure zjutraj do 6., ozi-roma pol 7. ure zvečer; le v soboto popol-dne je pouka prosto. Redne učence go-

spodinske šole morejo vstopati le v za-četku šolskega leta (letos izjemoma z no-vembrom). Pouk v tečajih traja po želji in dogovoru; učence lahko vstopijo in izsto-pijo, kadar je. Šolnina znaša za obisko-vanje pouka na gospodinski šoli in v te-čajih, — če se učenka uči navadne kuhe, — mesečno 10 kron; za pouk v fini kuhi je šolnina višja. Učence gospodinske šole in kuharskega tečaja obedujejo v zavodu ter plačajo obed sproti po preračunani

ceni. — Vpisovanje v gospodinsko šolo, oziroma tudi v tečaje se vrši dne 16. in 17. oktobra tekočega leta v uršulinskem samostanu, Kongresni trg št. 18, od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popol-dne. K vpisovanju je prinesiti krstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Vpisnina, ozi-roma prispevek za učila znaša 5 K. — Vsa druga, natančnejša pojasnila pri vpiso-vanju.

Novi osebno-dohodninski davek.

(Po parlamentarnih informacijah.)

Kazenske določbe novega zakona o osebno-dohodninskem davku se v mnogočem razlikujejo od dosedanjih. — Kdor z namenom, da se odtegne postavnemu plačevanju davka, da na kakršenkoli način napačne podatke, ali pa kaj zamolči, kar bi preprečilo njegovim dohodkom primerne davke, se kaznuje z globo tri- do devetkratnega zneska one vsote, za katero je bil davek prikrajšan ali se je hotel prikrajšati. Namesto te globe je določena denarna kazen 100 K, ako je iz okoliščin razvidno, da so se nepravne izpovedbe podale sicer vedoma, toda ne v namenu, odtegniti se davkom. V tem slučaju je poleg kazni doplačati tudi prikrajšani davčni znesek. — Kdor kot strokovnjak ali informacijska oseba pred davčno oblastjo, pred davčno komisijo ali njenim predsednikom, ali v listinah, določenih za porabo teh oblasti oziroma organov, povzroči nepravne podatke z namenom, preprečiti postavno oziroma nepravilno odmero davka ali kazni, je kriv prestopka in se kaznuje z zaporom od enega dne do dveh mesecev ali z globo od 10 K do 600 K. Kdor pa je to storil sicer vedoma, a ne z namenom, vplivati na odmero davka ali kazni, se kaznuje z globo od 10 K do 200 K. Prikrievanja davkov je kriv tudi oni, kdor se, postavno dolžan podati kake izpovedbe, ni držal določenege roka z namenom, prikriti dohodek. Kazen znaša dva do šestkratni znesek one vsote, za katero je bil davek prikrajšan ali se je nameraval prikrajšati. Poleg tega je tudi doplačati prikrajšani davčni znesek. Ako pa je iz okoliščin razvidno, da ni nameraval prikriti davčni objekt, se kaznuje samo z globo do 40 K. — Ako pri odmeri davkov udeleženi uradnik ali član komisije prekrši dolžnost tajnosti izpovedb in davčnih razprav, se kaznuje z zaporom do treh mesecev ali denarno kaznijo do 2000 K. — Kdor zlorabi javno razpoložene izvlečke registra na javnem zborovanju ali potom tiska v svrhu zlobnih napadov na kakega davkoplačevalca, davčno komisijo ali njenega člana, je kriv prestopka (oziroma potom tiska — pregreška) ter se kaznuje z zaporom do šest mesecev ali globo do 2000 K. — Ako kak davkoplačevalec, strokovnjak ali informacijska oseba ne izvrši od davčne oblasti, komisije ali njenega predsednika izdani nalog brez zadostnega vzroka, se more kaznovati z globo do 200 K. Ta kazen pa se more izreči le, ako je bil v pozivu k zahtevanemu dejanju (n. pr. izpovedi dohodkov ali pojasnil) določen rok in eventuelno zagrožena kazen. — Proti kaznim in odmeri prikrajšanege davčnega zneska je mogoče vložiti rekurz na deželno finančno oblast in končno pritožbo na upravno sodišče.

Po svetu.

Tarifna pogodba tiskarjev z lastniki tiskarn v Avstriji poteče koncem letošnjega leta. Zadnja pogodba se je sklenila leta 1905 in je bila veljavna za osem let. Zadnja pogodba je prinesla tiskarjem znižanje delavnega časa, in sicer vsak dan za četrto ure, in zboljšanje plač. Pomočniki zahtevajo tudi sedaj izboljšanje plače, skrajšanje delavnega časa in pa obligatorne vsakoletne dopuste. Sicer že sedaj veliko tiskarn dovoljuje svojemu osebju vsakoletni dopust, so pa še tiskarne, ki svojim uslužbencem ne dovolijo prav nobene plačanega dopusta. Treba bi le še bilo, da bi tiskarska organizacija napravila v vsaki deželi v posebno zdravem kraju letovišče, kjer bi hodili tiskarji na oddih in kjer bi zamenjali nezdrav tiskarnični in mestni zrak s svežim in zdravim gorskim zrakom. Pogajanja med lastniki tiskarn in gospodarji se še niso pričela.

Sleparije z umetnimi gnojili, močnimi krmili in gospodarskimi stroji. Nekateri slaboglasne tvrdke so preko cele Avstrije razposlale cele čete agentov, ki ponujajo umetna gnojila, močna krmila, poljedelske stroje itd. Iz kupčij s temi agenti navadno nastanejo zamotane tožbe, ker je blago skoro vselej slabo. Tako je na pr. namesto Tomazeve žlindre dobi moko iz zmletega kamna, ki seveda nima nobene gnojilne vrednosti. Superfosfat je pomešan s pepelom, peskom, kamneno moko itd., namesto naročenega 16 do 17 odstotnega superfosfata se dobi 10 do 12 odstotnega. Enaka sleparstva se gode z močnimi krmili, ki so pomešana z ničvrednimi odpadki, ali pa naravnost škodljivimi tvarinami. Ti agentje so mnogokrat celo tako predrzni, da se sklicujejo na kako javno oblast ali korporacijo, češ da jih pošilja deželni odbor, kmetijska družba itd. S to stvarjo se je v svoji zadnji seji pečal nižjeavstrijski deželni odbor in soglasno sprejel predlog grofa Thurna-Valsassina,

na, da se objavi svarilo proti tem sleparskim agentom. Tudi našim gospodarjem bodi ponovno priporočeno, da umetna gnojila, močna krmila, stroje in druge potrebščine naročajo le preko naših gospodarskih organizacij.

Stekli volkovi v Galiciji. Iz Lvova se poroča: V galitskih karpatskih pokrajinah so se pojavile velike črede volkov, ki napravljajo med živino veliko škodo; najhujše pa je, da se zdi, da so volkovi stekli. Tamošnjemu prebivalstvu, ki je na volkove dokaj navajeno, se je čudno zdelo, da se volkovi, čeprav so bili že večkrat prepodeni, vedno iznova vračajo v bližino selišč ter napadajo ljudi in živali, dasi jim v pogorju ne manjka hrane. Ko so nato pri Glinjanju ubili eno volkuljo, so jo živinozdravniško preiskali in dognali, da je bila stekla. Volkulja je bila ogrizla 15 govedi; na 7 ogrizenih volih se je te dni pokazala steklina ter so jih morali ustreliti. Kasneje je na isti način končalo še več druge govedi. Sedaj je oblast zaplenila še 87 goved in postavila pod živinozdravniško nadzorstvo. Ker je opravičen sum, da je med volkovi še več steklih živali, je okrajno glavarstvo v Dolini ukrenilo obširne odredbe za lov na volkove in se najbrže pritegne tudi vojaštvo.

Ministrova hči sobarica. Gospodična Gerda Pederson, hčerka sedanjega danskega poljedelskega ministra, služi v Londonu kot sobarica in je ponosna na to, da se sama preživlja. Londonski listi so prinesli njeno sliko.

Plače poslanikov. O tem poroča neki angleški list in navaja: Najboljše plače svoje poslanike Amerika, in sicer ima najvišjo plačo njen poslanik v Londonu, to je 840.000 letno. Vrh tega pa ameriška vlada svoje poslanike vedno izbira izmed bogatih ljudi, ki imajo za svoj zunanji nastop tudi dovolj zasebnih sredstev na razpolago. Za ameriškim poslanikom v Londonu pride takoj avstro-ogrski poslanik istotam in pa angleški v Parizu, ki imata vsak po 216.000 kron na leto. Angleška poslanika v Berlinu in na Dunaju dobivata samo po 192.000 K, dasi sta ti dve mesti dokaj dražji nego Pariz. Ravno toliko dobivata francoska poslanika v Londonu in Peterburgu. Rusija vse svoje poslanike enako plačuje, in sicer dobi vsak po 190.000 K na leto; izjemo dela samo ruski poslanik v Rimu, ki dobiva samo 153.600 K leto. Zelo slabo plačujeta svoje poslanike Španija in Italija, prav dobro pa Japonska in Turčija.

Stavke v Italiji leta 1911. Po uradni statistiki je bilo v Italiji leta 1911 1255 stavk s 385.611 stavkujočimi. V industriji je bilo 1107 stavk s 252.853 stavkujočimi, v kmetijstvu pa je bilo 148 stavk s 132.758 stavkujočimi. 90% stavk v industriji je končalo s popolnim, 45,7% stavk z delnim, 32,2% s prav nikakim in 3,1% stavk z neznanim uspehom za delavce. — V kmetijstvu je končalo 14,5% s popolnim, 71,4% z delnim, 4,3% s prav nikakim in 9,8% stavk z neznanim uspehom za delavce. Kakor je razvidno iz teh števil, je stavka zelo dvomljiva stvar.

KNJIGOTRŽTVO.

Laško-slovenski slovar. »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani je izdala ravno kar »Laško-slovenski slovar«, prvi te vrste v našem slovstvu, ki ga je sestavil dr. Josip Valjavec. Ta slovar obsega na primeroma tesnem prostoru nad 40.000 besedi, bogato frazeologijo in kratek imenik krstnih in zemljepisnih imen. Slovar je tako popoln, da ne zadostuje samo za rabo v vsakdanjem življenju, kakor n. pr. v trgovini, obrti, v uradih, ampak vsebuje tudi vse besede literarnega zaklada, tako da bo izvrstno služil tudi v šolah in ljubiteljem italijanskega slovstva. Priročno živahne zveze in občevanja med slovenskim in laškim življenjem ter vedno bolj naraščajočega praktičnega pomena znanja laškega jezika, je vsem slojem našega naroda toplo priporočati, da si ta besednjak, v katerem se najde vsaka beseda, katerokoli kdo išče, nabavi. Priročna mala oblika in razločni ter jasni tisk slovar le še bolj priporočata. Cena za broširan izvod 3 K 80 h, za vezan 4 K 50 h. Subskribentje dobijo slovar po znižani ceni.

Grafenauer: Zbirka slovenskih povesti. I. snopič: »Vojnimir ali poganstvo in krste«. Spisal Josip Ogrinc. Cena 60 h. Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Zbirka slovenskih povesti, ki bo prinašala povesti naših najboljših pisateljev, nam podaja v prvem snopiču krasno povest, ki je zajeta iz časa pokrščenja Slovencev. Pisatelj nam tekom povesti slika naše dede in njihovo življenje, tako da seže pisana beseda do srca. Povest je vredna, da si jo vsakdo nabavi in se naroči na nadaljnje snopiče.

KATOLIŠKA BUKVARNA V LJUBLJANI.**Sanatorium Emona v Ljubljani.**

Komenskega ulica 4.
Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. I. kir. odd. dež. boln.

Dobro vino

v kmečkih kletih posreduje in garantira za pristnost **Kašelsko Društvo**, **Kaštel, pošta Buje, Istra.** 3004

500 K

Vam plačam, ako Vaših kurjih oči, bradavic in trde kože tekem 3 dni brez bolečin ne odpravi moj uničevalec korenin **Riama-zilo**. — Cena lončku z jamstvenim pismom 1 krono. 336

Kemény, Kaschau (Kassa) I. Poštni predal 12/160 Ogrsko

Bilinska kislá voda

Naravna

najbogatejši alkalični (natron-lithion) kislec na Češkem. Izborna dietetična namna na pijača. O vrednosti bilinske izvorske vprašati hišnega zdravnika. 3851

2 nastavka za prodajalniški pult

z zrcalnim steklom, 197 cm dolga, 68 cm široka in 11 cm visoka, se ceno prodasta pri **A. PERSCHE, Ljubljana.** 3144

Avtomatična past!

Za podgane K 4—, za miši K 240, ugame brez nadzorstva do 50 komadov v eni noči. Past za ščurke edina te vrste, na katero se ujame na tisoče ščurkov v eni noči, a K 240. Povsod najboljši uspeh. Pošilja po povzetju Franc Humann, Dunaj, 2. Bezirk, Alostgasse 3/24. Mnogo pohvalnih pism. Pred manj vrednimi ponarejanji se svari. V c. in kr. vojaških skladiščih v uporabi. Telefon 23.446.

Zaloga pohištva Fran Doberlet

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 8

priporoča pohištvo vsake vrste v solidni izvršitvi in po nizki ceni.

Hišnika ali pa hišnico

za Mirke pri Vrhniki sprejme dr. Josip Furjan, odvetnik v Ljubljani. 3160 2

Šolska mladina

dobi

izgotovljene obleke

suknje in pelerine

v veliki izbiri po zanesljivo nizkih cenah v znani trgovini

„Pri Škofu“

Ljubljana

Pred Skofijo št. 3

(zraven Škofije).

3622

2 črevljarska pomočnika 2

sprejme takoj. Enega za boljša dela, drugega za prodajo. Plača po dogovoru. **Alojzij Pajk,**

črevljarski mojster, Višnja gora. 3122

! Odkar zajtrkujem in južnam !

sladni čaj

ne maram za noben drug zajtrk in se čutim zdravega, močnega in prihranjenega polovico denarja v gospodinjstvu tudi na mleku in sladkorju. Za dojenčke ni boljšega redilnega sredstva. Take pohvale dohajajo vsak dan pri zopetnih naročilih Trnkoczy-jevega sladnega čaja, znamke **S L A D I N** pri izdelovalatelju, lekarnarju Trnkoczy v Ljubljani zraven rotočva, kateri je vzgojil s sladnim čajem svojih 8 zdravih otrok. Po pošti najmanj 5 zavitkov K 4—, poštni zavitek 5 kg po 15 zavitkov K 10— franko. Zavitek 1/2 kg po 60 vin, tudi pri trgovcih. Glavne zaloge na Dunaju: v lekarnah Trnkoczy, Schönbrunnerstrasse 109, Radeckplatz 4, Josefstadterstrasse 25. V Gradcu: Sackstrasse 4. 109

Kolesarji, zahtevajte

v svojem lastnem interesu nemudoma prvi slovenski bogato ilustrovani cenik 1913, koles in posameznih delov, ki je pravkar izšel, **brezplačno in poštne prosto.** Preglejte istega pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgovinah in uvideli boste, da vodimo **prvovrstno blago po najnižjih, brezkonkurenčnih cenah.**

Karel Čamernik & Ko. Ljubljana

Dunajska cesta št. 9—12.

Specijalna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli. Mehanična delavnica in garaža.

05

Moderne krasne bluže

iz svile, gaza, čipk, etamina, volne in barheta, vrhnja in spodnja krila, pletene jope, vse v največji izbiri po zelo ugodnih cenah

3028

v modni in športni trgovini

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

nasproti glavne pošte.